

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

**O modă
fiscantă**

In pagina a 6-a

DIN SUMAR:

- Dacă vrem să ne bucurăm de viață...
- Pianul nu cere neapărat degete lungi
- Lichid frigorifiant + detergent = sînge artificial
- În plin secol XX, o lume ireală

Succesele medicinei sînt indeobște cunoscute. Au fost descoperite medicamente noi, medicii vindecă boli grele și fac operații tot mai complicate. Durata medie a vieții a crescut. Întrebați, însă, pe oricine vreți dacă e mulțumit de sănătatea lui. De cele mai multe ori veți auzi răspunsuri negative. De ce?

Nu cumva asistăm și la o teamă exagerată de boală? Și, mai

ales, nu cumva facem chiar noi tot ce ne stă în putință pentru a tulbura echilibrul organismului?

Binecunoscutul specialist sovietic prof. Nikolai Amosov consideră că am devenit tributarii unor dogme funeste, de care trebuie să ne debarasăm dacă vrem să ne bucurăm de cel mai prețios bun al nostru: viața.

Documentar

Dacă vrem să ne bucurăm de viață...

Durata vieții a crescut în primul rînd datorită scăderii rapide a mortalității infantile și a frecvenței bolilor infecțioase. În schimb, bolile organelor interne și ale sistemului nervos, așa-numitele maladii somatice, nu s-au împușinat. În ultimii ani s-a observat chiar această tendință: la bărbați curba mortalității începe să urce după vîrsta de 30 ani. Deocamdată ea nu constituie un motiv de îngrijorare, deși este foarte pregnantă. Femeile se află într-o situație mai bună. La ele indicele mortalității începe să crească abia după 45 de ani. Tot date statistice mai arată și că numărul bolnavilor din spitale și policlinici crește de la an la an, fără ca această situație să poată fi explicată printr-o relativă îmbătrînire a populației și printr-o scădere a numărului nașterilor.

De ce nu sînt însă în stare medicina și medicii să ridice o stavilă serioasă în calea bolilor? În primul rînd pentru că modul de viață al omului de astăzi vine în contradicție cu natura umană. Medicina are misiunea de a vindeca bolile. Dar medicii nu-i învață pe oameni și cum să trăiască pentru a nu se îmbolnăvi. Se vorbește mult despre profilaxie, dar deseori principiile ei sînt concepute prea strîmt de parcă ar fi vorba numai de apărarea împotriva infecțiilor și intoxicațiilor în masă. Realmente important este să ne îngrijim de sănătatea fiecărui om înainte ca el să se îmbolnăvească.

Principiul economiei

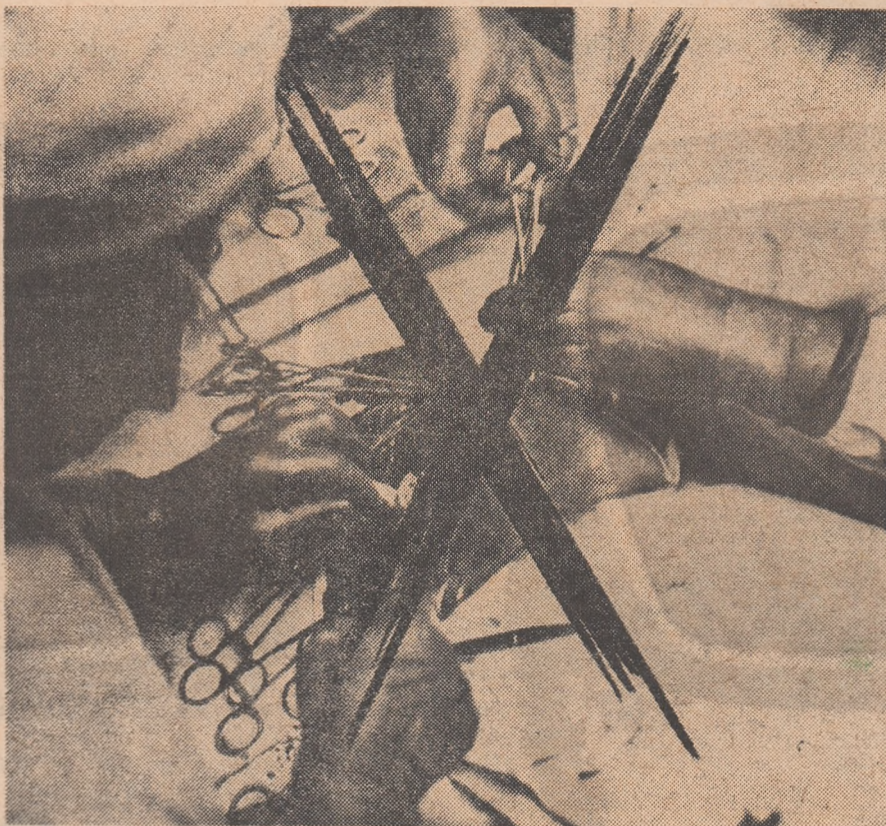
Boala este o tulburare a funcției și structurii normale a celulelor, organelor și întregului organism. Ea survine atunci cînd influențele nocive venite din afară ajung atît de puternice, încît organismul nu le mai poate suporta. Cu alte cuvinte este rezultatul unei discrepanțe între posibilitățile și solicitările organelor, dar și consecința imperfecțiunii mecanismelor de reglare. Fiecare om are rezerve, existente în fiecare organ și în fiecare celulă, în mușchi, în sistemul nervos și în sistemul endocrin. Acestea asigură stabilitatea funcțiilor celulare, ale organelor și ale întregului organism în cazul modificării nivelului activității externe. În stare de repaus, de pildă, inima pompează 5 litri de sînge. Dar în momentele de solicitare maximă, un sportiv antrenat ajunge la un debit de 20 și chiar de 30 litri pe minut. El are deci o rezervă de șase ori mai mare decît randamentul de bază. Cercetări recente au dovedit că plămîni au o rezervă de 30 de ori mai mare decît capacitatea normal utilizată. Determinînd capacitatea diverselor organe și însumînd datele pe baza anumitor norme, am obținut un rezultat generalizat care ar putea servi drept măsură cantitativă a sănătății. Dar, din păcate, știința medicală n-a făcut încă această operație.

Mobilizarea acestor rezerve de sănătate este o problemă esențială. Trebuie să știm că ele nu ies la iveală decît atunci cînd se face simțită nevoia, cînd organul respectiv este solicitat și antrenat. Un principiu fundamental al naturii este principiul economiei. Dacă nu sînt folosite, rezervele se irotesc. Principalul mijloc de antrenare este exercițiul muscular. Solicitarea musculară mărește consumul de materiale energetice și necesarul de oxigen. Aproximativ cu acești transportori de energie și cu oxigen, ea și îndepărtarea bioxidului de carbon se face prin sînge. Cu cît este mai activă mișcarea musculară, cu atît este mai mare volumul de sînge care ajunge în mușchi. Sîngele este pompat de inimă, ceea ce înseamnă că travaliul muscular intensifică activitatea inimii și stimulează funcțiile tuturor sistemelor (cardio-vascular, respirator, nervos și endocrin).

Principiul economiei este valabil de altfel nu numai pentru celule și organe, el influențează tot comportamentul. Să ne gîndim, de pildă, la un ani-

mal care trăiește în libertate: ținta exclusivă a acțiunilor sale este satisfacerea instinctelor. De aceea el umblă după hrană, fuge din fața dușmanului și-și caută o pereche în vederea perpetuării speciei. Își utilizează deci forțele într-un mod adecvat scopurilor. Excep-

ționează sub piele și după aceea și pe organele interne, constituind o rezervă pentru perioadele de foamete. La animalele sălbatice depozitele de grăsime nu sînt deloc periculoase, întrucît intervine un fel de „feedback” (o reacție inversă): greutatea suplimentară

O soluție extremă. De multe ori, depinde numai de noi să fie evitată...

ție par a face doar pui. Micile făpturi par că-și risipesc o mare cantitate de energie jucîndu-se fără nici un rost. Dar nici aceasta nu este o cheltuială inutilă. Ea corespunde unui antrenament al rezervelor, elementar și indispensabil pentru viață.

Un balast pentru celule

Principalele cauze ale îmbolnăvirilor în societatea modernă sînt lipsa de mișcare și antrenamentul insuficient. Acești factori fac să scadă rezervele tuturor organelor. Se ajunge astfel nu numai la o slăbire și atrofiere rapidă a mușchilor, ci și la o micșorare a volumului inimii, care merge mină în mină cu o îngustare a vaselor coronare. În sfîrșit, la cele de mai sus se adaugă și o micșorare a capacității respiratorii, unul din pricipali indici ai vitalității, precum și la o înrăutățire a funcțiilor tuturor organelor și sistemelor, inclusiv ale celor reglatoare, adică sistemul nervos și cel endocrin. Ultimele două sînt destinate îndeosebi mobilizării rezervelor disponibile în organism atunci cînd intervin solicitări neașteptate.

O altă cauză a îmbolnăvirilor este supraalimentația. Animalele sălbatice, care trăiesc în libertate, se hrănesc extrem de neregulat. Perioadele cînd găsesc suficientă hrană alternează cu lungi perioade de post. De aceea evoluția a dat naștere unui mecanism de stocare a unor rezerve de energie sub formă de grăsime, material energetic extrem de economic: un gram de grăsime conține 9 calorii, pe cînd un gram de hidrați de carbon sau de proteine numai 4 calorii. Mecanismul de depozitare a grăsimilor se manifestă printr-o mare poftă de mîncare și chiar prin lăcomie. Într-o asemenea împrejurare animalul mîncă cu multă plăcere și îngurgitează mai multă hrană decît îi trebuie pentru acoperirea consumului de energie curent. Diferența se depune sub formă de grăsime, la

atenuează mobilitatea animalului și deci și capacitatea de a-și agonisi hrana, ceea ce-l face să-și consume excesul de grăsime.

Dar pofta de mîncare nu este numai o manifestare a lipsei de substanțe nutritive din sînge la un moment dat. Ea este și o funcție psihică ce poate fi stăpînită sau antrenată. Or, în societatea modernă omul dispune în general de o cantitate suficientă de alimente, pe care le consumă sub formă de mîncăruri gustoase, create parcă special pentru a stîrni apetitul. Și el nu renunță la plăcerea de a mîncea. În felul acesta adună rezerve mari de grăsime, pe care practic nu le poate consuma. Grăsimea constituie, însă, un balast pentru fiecare celulă. În plus, consumarea grăsimilor animale și un exces de sare accentuează sclerozarea.

Patru dogme funeste

În general se poate spune că civilizația modernă a adus omului lipsa de mișcare, obezitatea și ipohondria (teamă excesivă de boli). Ele sînt cultivate de anumite dogme, moștenite de la vechea medicină.

Prima dogmă: orice senzație dezagreabilă, orice durere ușoară e un semn de boală. Fals! Reglarea organismului e atît de complicată, încît, în ciuda perfecțiunii lui, sînt inevitabile unele mici tulburări care se manifestă prin senzații dezagreabile sau dureri trecătoare. Organismul își poate rezolva singur aceste tulburări, în care scop are diverse mecanisme de reglare. Dar pînă la cuplarea mecanismelor trece un anumit timp. Or, ce fac foarte mulți dintre semenii noștri? Se duc la policlinică și vor să fie tratați. Din păcate, nu rareori această inițiativă este susținută de medici. Persoanele în cauză se „comută” pe organul bolnav. În felul acesta sensibilitatea la impulsurile dureroase crește. Omul este gata să fie bolnav și își modifică felul de viață — mai multe temeri, mai multă odihnă, mai multă

mîncare. Evident, durerile pot fi și un semn premonitor al unor tulburări grave. Dacă sînt puternice sau persistente, trebuie desigur să mergem la doctor. Dar e important să știm că nu toate senzațiile dezagreabile semnaleză boli. Multe din ele sînt funcționale și tratarea lor poate fi deseori dăunătoare, căci influențează negativ psihicul omului, slăbindu-l.

A doua dogmă: odihna face totdeauna bine. Pentru orice indispoziție se recomandă adesea în primul rînd mai multă odihnă și chiar repaus la pat. Și acest principiu este greșit. Repausul este desigur indicat în diverse boli, mai cu seamă în cele acute. Dar multe boli ușoare sau cronice nu se vindecă cu odihnă. Dacă condamnăm pentru mai multă vreme la inactivitate un organism neantrenat, creăm toate premisele pentru o înrăutățire a bolii.

A treia dogmă: foamea este totdeauna dăunătoare. Bolnavul trebuie să mînce bine. Sigur, un bolnav trebuie să primească o alimentație calitativ corespunzătoare, dar conținutul ei în calorii trebuie neapărat să corespundă cu consumul de energie al organismului.

Și, în fine, altă dogmă: speranța exagerată în medicamente. Medicina trebuie să inoculeze omului credința în forțele propriului său organism și în sănătatea sa.

Noi înșine ne spunem Homo sapiens. Și totuși nu e defel ușor să-i facem pe semenii noștri să trăiască cum trebuie. Deseori ei se iau după modă. Căci moda poate determina nu numai o coafură sau lungimea rochiei, ci și un comportament, deseori adoptat de o mare parte a societății. Ea se bazează pe reflexul de imitație. Dar o modă nu durează o veșnicie, ea poate fi dirijată apelînd la mass media de pildă. Iar noi trebuie să creăm acum o modă nouă: moda unei vieți sănătoase.

Pentru a se bucura de sănătate, ar trebui să-i convingem pe oameni să-și modifice felul de viață. Un trai sănătos favorizează constituirea sau refacerea rezervelor. Omul ar trebui să se conducă după următoarele principii: o limitare rațională a alimentației, solicitare fizică, nici o teamă în caz de alterare a bunăstării. Desigur, e greu să renunțăm la obiceiuri înrădăcinate. Pentru a ne „disciplina” apetitul, avem, probabil, nevoie de trei luni. După aceea ne învățăm, însă, cu mai puțină mîncare. Așadar, să nu ne temem de senzația de foame!

La tinerete avem încă suficiente rezerve. Dar după ce trecem de 40 de ani, trebuie să ne gîndim serios la viitor. Să ne ferim totuși de orice exagerare. Cel care se gîndește numai la sănătatea lui, cîntărește fiecare morcov, nu-măria fiecare pas, nu se mai bucură de viață. Mai mult, devine antipatic semenilor lui. Așadar, totul cu măsură, chiar și grija pentru sănătate!

Prof. NIKOLAI AMOSOV

REALITATEA NOASTRĂ DE FIECARE ZI

Perspectivile deschise de partid în fața poporului se dovedesc a fi o excepțională forță de mobilizare a energiilor creatoare în vederea atingerii obiectivului fundamental de a situa cât mai curînd țara noastră în rîndul statelor avansate din punct de vedere economic. Realitatea cotidiană confirmă strălucit că unitatea întregului popor în jurul partidului, încrederea lui nemărginită în politica marxist-leninistă promovată de partid este o chează sigură a accelerării progresului țării, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României. De la un capăt și de la altul al țării vin zilnic vești care atestă că pe meleagurile ei sînt nenumărați oamenii realmente minunați care zilnic îmbină fericit interesele proprii cu acelea ale colectivității, care sînt gata să facă totul pentru cauza socialismului și comunismului, admirabile exemple de devotament pentru cauza înfloririi patriei, de conștiință înaintată, de înțelegere a imperativelor mersului

nostru înainte, ale progresului economic și social.

La care fapte, la care înfăptuiri recente să ne gîndim mai întîi? Să-i sărbătorim, fie și în gînd, mai întîi pe vrednicii ortaci de la exploatarea minieră Ilba care, zilele trecute, îndeplinind prevederile sarcinilor de plan pe primii trei ani ai cincinalului, au început să trăiască în 1974?

Sau pe harnicii muncitori ai ogoarelor din Brăila și Buzău, care au terminat primii secerișul grîului?

Ori pe constructorii, acești moderni ctitori ai cetăților industriei socialiste, care au predat beneficiarilor, înainte de termenele prevăzute în plan, importante obiective și capacități de producție ca: uzina de alumina de la Tulcea, o nouă instalație la Combinatul petrochimic Brazi, la „Armătura” Cluj și multe altele?

În împlinirea zilei de 25 August, de pretutindeni ni se anunță producții suplimentare, creșteri ale vitezei de lucru a utilajelor, succese în reali-

zarea planului de export, depășiri ale sarcinilor de plan.

Dar oricine dintre noi poate cita nenumărate astfel de fapte, asemenea atitudinilor.

Toate la un loc, ele proclamă falnic coeziunea poporului nostru, însuflețit de un ideal ce-i este scump, corelația intimă care se înrădăcește tot mai adînc în toate straturile societății noastre între economic, politic și etic. Căci la urma urmei, formarea omului nou către care năzuim, în ultimă instanță, nu este numai un proces de ordin etic, ci de ordin istoric-social, economic, politic, ideologic — care reflectă tocmai integrarea deplină a omului în societatea socialistă. Iar această integrare se exprimă desigur cel mai elocvent în vasta mișcare de masă pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, pentru valorificarea mai înaltă a resurselor naturale ale țării, pentru ridicarea eficienței întregii noastre activități.

TRANSPORTURI MARITIME

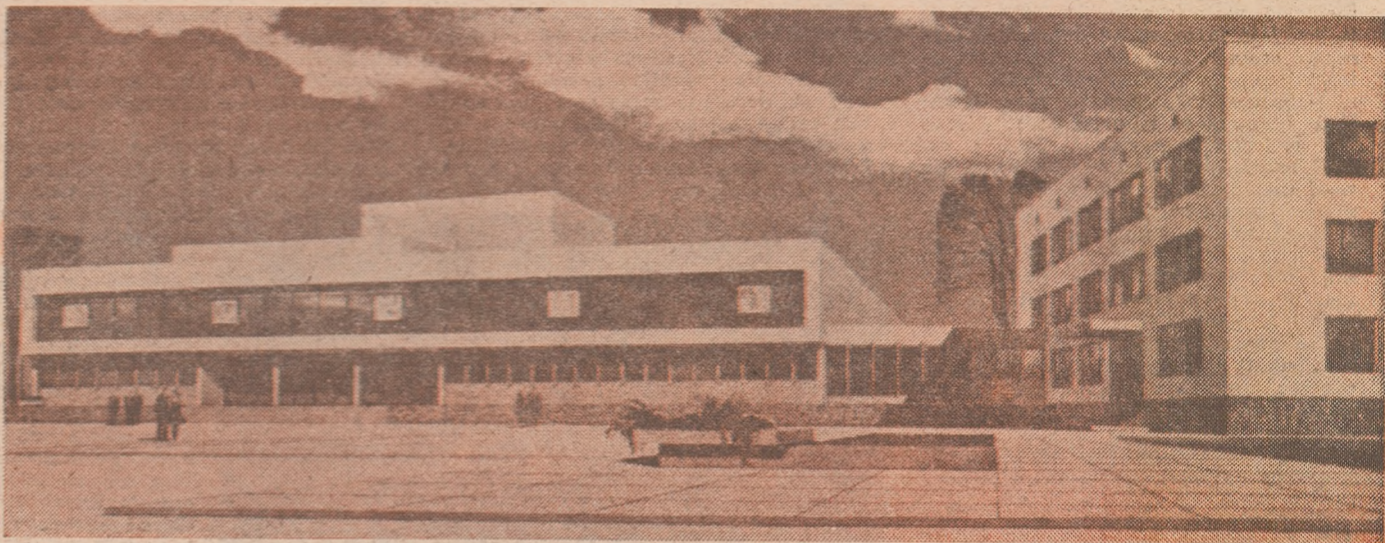
Flota comercială mondială

După cum arată revista „Internationalna Jizn” — referindu-se la date publicate de anuarul „Lloyd Register of Shipping”, flota comercială mondială, aflată în ultimii ani într-o expansiune rapidă, a însumat la sfîrșitul anului trecut 266,3 milioane tone brute, față de 247,2 milioane tone brute în 1971. Pentru a avea o imagine mai exactă despre dezvoltarea extraordinară luată de transportul maritim putem adăuga că în 1950 flota comercială avea numai 84,6 milioane tone brute.

Pe primul loc, în privința capacității de încărcare se situează Liberia — cu 55,4 milioane tone brute, urmată de Japonia — 34,9 milioane tone brute, Anglia — 28,6 milioane și Norvegia — 23,5 milioane tone. Flota comercială sovietică ocupă locul cinci în lume — cu 16,7 milioane tone, urmată imediat de Grecia — cu 15,3 milioane tone.

Acum un an pe locul cinci se aflau Statele Unite, cu un tonaj de 16,3 milioane tone, care între timp a scăzut însă la 15,02 milioane. După cum afirmă ziarul „New York Times”, acest tonaj ar fi în realitate chiar mai mic, dat fiind că include circa 6 milioane tone de nave vetuste care deservesc Marile Lacuri sau sînt păstrate în rezervă.

Numărul vaselor care navighează sub pavilion străin a cunoscut o nouă și importantă creștere în 1972, atestată de sporirea impetuoasă a tonajului flotelor unor țări ca Liberia, Panama, Singapore și Liban. Se știe că în 1948 Liberia a adoptat o legislație specială asupra imatriculării navelor comerciale. Ea a acordat proprietarilor de nave care doresc să navigheze sub pavilion liberian o sumă de facilități ca: taxe mici de înregistrare, neplata impozitelor timp de 20 de ani, liberul transfer al beneficiilor etc. De la introducerea acestui sistem, tonajul flotei liberiene a crescut de... 55 mii de ori (în 1948 el era de 1 000 tone brute). Cele mai multe nave care na-

Sat modern (Colhozul „Zarea Kommunizma” din R.S.S. Ucraineană — Proiect).

vighează sub pavilion străin sînt de naționalitate americană, greacă, engleză și japoneză.

ENERGIE

Criză de combustibil?

În ultimii ani se vorbește tot mai insistent despre o apropiată criză a aprovizionării cu energie. Mai mult, în unele țări au și început să se facă simțite dificultățile care o premerg. Încit, în principiu, alarma nu este deplasată. Dar să vedem mai de aproape cum stau lucrurile.

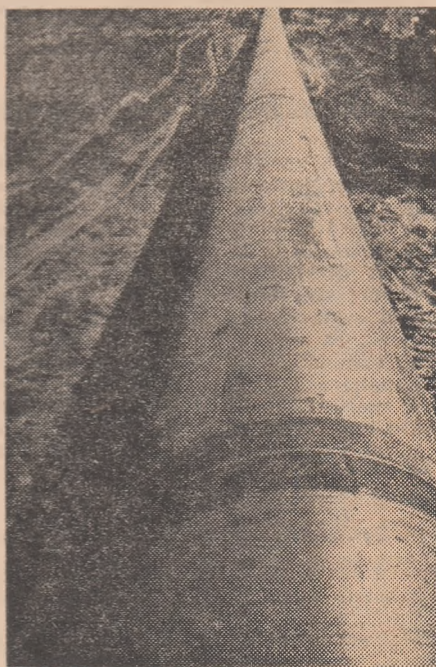
Conform datelor Comisiei economice europene a O.N.U., în 1860 se consumau pe glob cîteva sute de mii de tone de țiței. Astăzi omenirea are nevoie pentru același interval de un an de mai bine de trei miliarde de tone de țiței. Însă nu numai consumul de țiței a crescut în acest ritm fantastic. Fenomenul e valabil pentru toate categoriile de combustibil, pentru care consumul a sporit — în același interval — de la 555 milioane de tone la 7—8 miliarde de tone, iar în anul 2000 urmează să ajungă, după unele opinii, chiar la 20—25 miliarde de tone de combustibil convențional.

În acest ritm, pînă în anul 2000 s-ar putea epuiza 87 la sută din rezervele cunoscute de țiței, 73 la sută din cele de gaze naturale și 2 la sută din cele de cărbune. (Să ținem seama, totuși, că e vorba de resurse care urmează a fi valorificate cu metodele de extracție de acum).

Din cele de mai sus nu trebuie să se înțeleagă însă că criza energetică amenință în egală măsură toate țările. Uniunea Sovietică, de pildă, este — după cum amintește acad. M. Stîrikovici — un adevărat favorit al naturii, avînd încă uriașe rezerve de gaze naturale (circa jumătate din totalul rezervelor mondiale), de țiței și de resurse hidroenergetice, iar rezervele ei de cărbune sînt practic inepuizabile. Explorările geologice de pe teritoriul U.R.S.S. au modificat mereu cifrele rezervelor cunoscute. În 1937, de pildă, rezervele de

gaze naturale ale Uniunii Sovietice erau estimate la circa 1,2 trilioane de metri cubi; acum, această cifră este întrecută de zece ori numai de rezervele descoperite în Iakutia și de 25 de ori de oceanul de gaze explorat în Siberia. De aceea, deși în 1970 Uniunea Sovietică a consumat 1,3 miliarde de tone de combustibil convențional, ea va avea asigurate pentru anul 1990 3,5 miliarde de tone. Mai mult, specialiștii sovietici sînt convinși că rezervele probabile vor fi suficiente pentru un viitor încă imprevizibil.

Energeticienii sovietici au în schimb de rezolvat o altă problemă — importantă — anume transportul energiei și combustibilului din răsărit, unde este

Conducta de gaze naturale Asia Centrală — centrul Rusiei europene.

Foto: S. Koritnikov

obținut cu precădere, către apus, unde este concentrată majoritatea populației. Ei caută, de aceea, căi cât mai eficiente de transport, în primul rînd pentru gaze. Cele mai noi conducte utilizate acum în acest scop în U.R.S.S. au un diametru de 1 420 mm și pot transporta pe an pînă la 30 miliarde metri cubi de

gaze pompate la o presiune de 75 de atmosfere. Alte conducte, cu diametrul de 1 620 mm și chiar mai mult, care vor transporta anual pînă la 50 miliarde de metri cubi de gaze la o presiune de 100 atmosfere, se află în momentul de față în stadiu de probă.

Un alt aspect al problemei îl constituie apoi utilizarea bogatelor zăcăminte de lignit din Siberia, unde în următorii 10—20 de ani s-ar putea ajunge la extracții anuale de circa un miliard de tone (în combustibil convențional 500 milioane de tone). Dar transportul unor cantități atât de mari de lignit pe actualele căi ferate ar fi nerentabil. De aceea se preconizează alte două metode: construirea de supermagistrale feroviare speciale pentru transportul lignitului sau înlocuirea transportului materiei prime cu acela de produse finite, în cazul de față energie.

PROTECȚIA MUNCII

Mănușile biologice

Nu sînt împletite din lînă, nici confecționate din piele și, dealtfel, nici nu se îmbracă. Și totuși corespund în totul numelui pe care îl poartă, întrucît au un rol similar cu acela al mănușilor clasice — anume protejează mîinile.

Cum arată însă „mănușile biologice”?

De fapt e vorba de o pastă biologică, cu care se ung mîinile. După această operație simplă, ele sînt perfect protejate împotriva oricărui fel de acid, ulei mineral, dizolvant organic, etc.

Dar „mănușile biologice” mai au și un alt avantaj față de mănușile protectoare de cauciuc: pielea mîinilor poate respira în voie. La sfîrșitul lucrului pasta se îndepărtează ușor prin spălarea mîinilor cu apă.

„Mănușile biologice” au fost inventate de un grup de specialiști sovietici din Tula și sînt destinate tuturor celor care lucrează cu soluții toxice.

ÎN PLIN SECOL XX, O LUME IREALĂ

Mai există vânători de capete

În Noua Guinee e mai greu de crescut copii decât în oricare altă parte. Într-adevăr, dacă luăm în considerare hrana insuficientă, lipsa de asistență medicală, malaria care bintuie endemic în junglele mlăștinoase, insectele veninoase, crocodilii și calamitățile naturale, putem ușor înțelege de ce din cinci nou-născuți supraviețuiește numai unul și de ce papuașii își socotesc copiii cea mai prețioasă comoară.

Și totuși, până nu de mult, viața unui om nu valora în Noua Guinee mai nimic, iar uneori era mai puțin prețuită chiar decât un pachet de tutun. Triburile și satele se războiau mercu între ele; vrajba despărțea sate vecine mai mult decât le-ar fi putut separa munți și păduri inaccesibile. Desigur, nu se poate spune că acum dușmănia intertribală a încetat, dar, oricum, după părerea unor specialiști care cunosc bine Noua Guinee, situația de astăzi nici nu se poate măcar compara cu trecutul apropiat. Se pare că până la urmă și-a spus cuvântul dragostea papuașilor pentru copii.

Dușmănia dintre triburi mergea atât de departe, încât papuașii se temeau să iasă din satul lor; pe un teritoriu străin erau sigur uciși. De aceea se putea întâmpla ca locuitorii unor sate aflate la numai un sfert de oră depărtare de mare să nu calce măcar o dată în viața lor pe țărnișă și să știe numai din auzite că apa de mare e sărată.

Dar pentru a ne face o idee și mai limpede asupra unor împrejurări atât de neobișnuite, să vedem ce era un război între papuași și care erau cauzele care-l puteau declanșa.

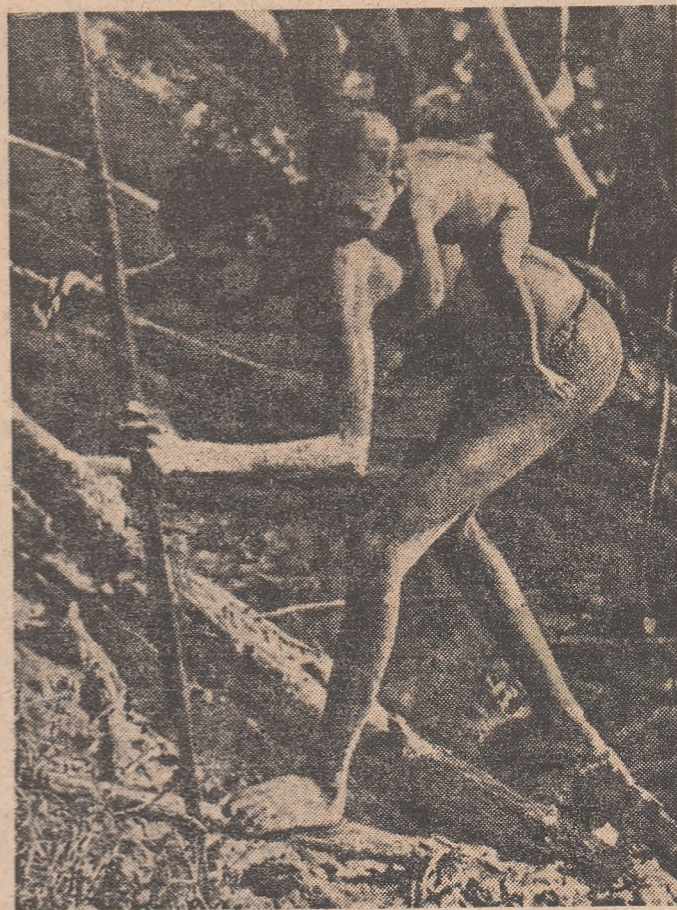
Războiul putea începe cu o expediție după capete. Motivele erau numeroase. De pildă, într-un sat murea un om. Dar nu înghițit de un crocodil, nici prăbușit dintr-un copac ori înecat în riu — toate aceste cauze ar fi parat firești. Nu, omul se simțise rău, delirase, se chinase și murise fără nici un motiv plauzibil. Deci, pentru papuași lucrurile erau limpezi: era vorba de farmece. Nenorocirea nu putea veni decât de la dușmanii din satul vecin. Satul în care murise omul trebuia neapărat să se răzbune, nu numai pentru a face dreptate, ci și pentru ca sufletul mortului să dobândească liniste și să nu-i pedepsească pe ai săi. Expediția se încheia de obicei cu vinărea citorva capete din satul vecin, iar victoria era cinstită astfel: „Am ucis un om, am ucis un om, acum ne simțim bine!”

Să fim bine înțeleși. Această practică nu este nici acum cu desăvârșire de domeniul trecutului în anumite zone, cel mai greu accesibile, ale insulei; și acum mai există acolo vânători de capete. Dar în urmă de 30—50 de ani majoritatea locuitorilor din Noua Guinee trăiau cu teama permanentă de a fi atacați de vecini.

Administrația colonială a trebuit să lupte împotriva acestor războaie intertribale chiar și numai pentru faptul că ele îi anulau orice inițiativă, începând de la întocmirea unei hărți a teritoriului până la obișnuitele deplasări ale inspectorilor. Căci după ce ajungeau la hotarele pământului pe care locuia tribul lor, purtătorii de bagaje lăsau jos baloturile și refuzau categoric să facă un pas mai departe.

Administrația a luptat, evident, cu metodele ei: îi judeca pe instigatorii războaielor (dar ce înțelegeau ei din legile albilor?); îi condamna la închisoare pe papuașii care erau prinși că se vopsiseră în culori ce vesteau o expediție războinică (după ce se întorceau însă acasă, foștii întemnițați povesteau nedumeriți că fuseseră hrăniți pe gratis și că dormiseră în case cu podea pe jos și acoperiș de fier — dar nu-și explicau pentru ce anume merite). Administrația australiană cerea ca papuașii să-și construiască satele după un plan unic: cu o piață în mijloc și ulițe care să străbată satul, pentru că asemenea

asezări puteau fi ușor supravegheate din avion. Papuașii își construiau, într-adevăr, satele după plan, dar locuiau alături — în colibe presărate în junglă. Iar administrația indoneziană din Irianul de Vest, aflând că înainte de a porni la război, tribul asmat se retrage în niște colibe speciale numite „jeu”, iar după expediție sculpează în lemn „bis”-uri — portrete ale strămoșilor, a interzis „jeu”-urile și „bis”-urile. Dar nici aceste măsuri n-au dat rezultate.

Niciăieri nu se cresc mai greu copiii...

Cel mai mare merit în curmarea războaielor între papuași în cele mai multe zone îl au în general chiar papuașii. Întâlnindu-se tot mai frecvent unii cu alții în orașe, sate și pe plantații și incredințându-se că și în celelalte triburi sînt fapte ca și ei, papuașii mai evoluți au ajuns treptat la concluzia că vrajba continuă să împiedică să trăiască. Încît au început să lupte împotriva dușmăniei dintre semenii lor, în special dintre satele vecine. Dar luptau împotriva tradițiilor și a obiceiurilor și, ca atare, se loveau de multe piedici.

Obiceiuri stranii

Pentru a ne lămuri și mai bine, să insistăm puțin asupra obiceiului adopțiunii, obicei vechi și răspîndit în toată Melanezia. În insulele Gilbert, de pildă, copiii nu erau crescuți niciodată de părinții lor. Înainte de nașterea unui copil, tatăl și mama începeau să caute pentru viitorul cămin al acestuia niște părinți potriviți, de obicei aleși dintre prietenii cei mai buni sau dintre oamenii mai înstăriți. Dacă părțile cădeau de acord, tatăl adoptiv lua ombilicul copilului adoptat și îl înfășura într-o frunză de pandanus. Apoi făcea din frunză o brățară pe care o purta pe antebraț. Cînd frunza de pandanus, uscată, cădea singură de pe mină (tatăl adoptiv căuta ca frunza să pice în mare), se socotea că copilul devenise al

lui. Iar părinții adevărați luau, la rîndu-le, să crească alți copii. Este, desigur, un obicei ieșit din comun, dar și în alte insule, printre care și Noua Guinee, se practica schimbul de copii pentru întărirea prieteniei dintre familii și triburi.

Fenomenul mai era determinat, însă, și de necesitatea menținerii unui limbaj comun.

Dealtfel etnograful nu pot spune nici acum exact cite limbi se vorbește în Noua Guinee.

„Aproape fiecare sat are dialectul lui — scria în 1870 Mikluho-Maklai. În sate aflate la numai un sfert de oră de mers există cuvinte deosebite pentru desemnarea aceluiași obiect; iar locuitorii unor sate așezate la o oră de mers vorbesc uneori limbi atât de diferite, încît nu se pot înțelege unii cu alții”.

Dar la un studiu mai atent se constată că, de cele mai multe ori, nu există un hotar net între limbile papuașilor și că acestea „se transformă” treptat una într-alta — fenomen numit de specialiști „continuitate lingvistică”. Se întîmplă ca locuitorii din două sate vecine să se poată înțelege ușor între ei, dar să-i înțeleagă greu pe locuitorii unui sat aflat dincolo de satul vecin și aproape deloc pe sătenii din locuri mai depărtate.

Care este cauza? Să apelăm la un exemplu. Există oameni cu diverse defecte de pronunție: unii nu-l pot pronunța pe r, alții pe l, pe ț sau g. Și acum să ne imaginăm că fiul unui om care pronunță l în loc de r n-a auzit niciodată cum vorbesc alți semenii de-ai lui și a învățat să vorbească numai ca tatăl lui. Deci, în loc de car va spune cal, în loc de țap — tap, în loc de gaită — haită etc. Așa se transmite pronunția din generație în generație, adăugîndu-se eventual și alte defecte de pronunție, încît cuvîntul inițial este complet denaturat.

Dar să ne întorcem la papuași. Inimaginabilul număr de dialecte îi împiedica să comunice între ei, dar, oricum, trebuiau să se înțeleagă într-un fel. De aceea, fiecare trib căuta să-și formeze... translatori. Băieții de aproximativ aceeași vîrstă — destul de mari, ca să poată stăpîni bine limba maternă, și totuși destul de tineri ca să poată deprinde repede o altă limbă — erau dați pentru cîtiva ani într-un trib cu care se încheia o înțelegere în acest sens. În tot acest interval băiatul era socotit adoptat de locatarii casei în care locuia. La rîndul lor, aceștia își dădeau unul din copiii părinților fiului lor adoptiv. După cîtva timp, cei doi „translatori cu diplomă” se întorceau la casele lor, dar rămîneau pentru totdeauna copiii părinților lor adoptivi și frații cu toți locuitorii din tribul acestora. Ceea ce însemna că ei nu puteau ridica niciodată armele împotriva triburilor cu care se înrudiseră. Triburile care se înrudeau în felul acesta semneau parcă un „trat

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

de prietenie și intrajutorare”. Dar cu vecinii cei mai apropiați, a căror limbă o înțelegeau, nu se făcea schimb de translatori. În plus, vecinii erau școțiți întotdeauna dușmani și lanțul de jigniri și nedreptăți reciproce era neputabil. Încît era mai ușor să li se explice papuașilor că Pămîntul e rotund, decât să fie convinși că se poate trăi în pace cu vecinii cei mai apropiați.

„Îți dau copiii mei, dă-mi inima ta”

Vares și Basim sînt două sătulețe de pe malul unui riulet; le desparte firul îngust al apei și zidul unei vrăjmașii seculare. Dar s-a întîmplat ca doi oameni din cele două sate, Johannes Tompalakumbul și Caarel Cunda, să lucreze împreună pe șantierul de construcție a unei șosele. La cîteva sute de kilometri depărtare de casă și să se împrietenească. Atunci le-a venit ideea că locuitorii din satele lor ar putea trăi în pace. Nu se știe cît timp le-a trebuit ca să-și convingă consătenii de acest lucru, dar se poate presupune că nu le-a fost ușor.

Și totuși într-o bună zi, la bordul unor bărci lungi și strîmte, la a căror prava rînjeau niște crocodili sculptați în lemn, au venit din Vares la Basim șase inși — trei bărbați și trei femei, soți și soții. Trei familii din Basim i-au luat la ei drept „copii”. Viitoarele „mame” le-au împletit în păr fibre de sagotier și le-au vopsit minuțios obrazul, iar la gît le-au prins niște coliere confecționate dintr-o coajă de copac de care erau fixate niște minuscule topoare de piatră — simbol al hărniciei. Apoi „părinții” au dăruit „fiilor” jucării în formă de arc și săgeți, iar „fiicelor” clești de bambus, cu ajutorul cărora se scot din valtră pietre încinse. În sfîrșit, toți cei șase au fost împodobiti cu brățări din liane, purtate de obicei de copii în momente solemne.

Dealtfel, „copiii” nu erau încă „copii”, întrucît oficial nu veniseră pe lume; ceremonia „nașterii” lor trebuia să aibă loc a doua zi. În ziua sorocită, însoțiți de dansatori cu măști și de răpăit de tobe confecționate din piele de șopîrlă, „nou-născuții” s-au dus împreună cu părinții adoptivi într-o colibă special construită lingă casa acestora.

Acolo, bărbații și femeile din Basim au alcătuit un fel de coridor viu. „Copiii” trebuiau să se tirască prin acest „coridor”, iar mamele lor adoptive gemeau de parcă ar fi fost cuprinse de durerile nașterii. Apoi ele au deschis ochii „nou-născuților” și cu asta ceremonia s-a încheiat. Însemna că în satul Basim se născuseră șase oameni.

Fericii „părinți” și-au ridicat „pruncii” pe umeri și i-au purtat pînă în sat, unde i-au culecat grijulii pe rogojini moi și i-au apărât de muște cu frunze de palmier. Iar după ce „copiii” s-au trezit, părinții i-au plimbat prin sat.

În sfîrșit, „băieții” au fost învățați să vîneze, iar „fetele” să pescuiască. Educația lor a durat șase zile, în care timp „nou-născuții” s-au jucat cu copiii din sat, umblînd complet despuiați și mînjîți de noroi, ca orice copil mic. După care, cei șase copii adoptivi din satul Basim au fost transportați, cu aceleași bărci lungi și strîmte, la prova cărora își rînjesc colții niște crocodili de lemn, la Vares, fost sat dușman, iar acum prieten. Cînd au coborît pe țărnișă, căpetenia din Basim i-a spus căpeteniei din Vares:

— Ia copiii mei și dă-mi inima ta, după care a frînt solemn o sulită.

L. Martinov

INTERVIU

Zină și fotograf liric

Gina Lollobrigida nu mai are nevoie de prezentare. Publicul adult o cunoaște și a îndrăgit-o din zeci de filme. Iar micii spectatori au ocazia să o cunoască acum datorită lui „Pinocchio”, care a reprezentat Italia în concursul filmelor pentru copii din cadrul Festivalului internațional de la Moscova.

— De ce „Pinocchio” ?

— A, „Pinocchio” ! — ride actrița. Am jucat în acest film fiindcă îmi plac copiii. Am vrut să intru în lumea lor ca zână din basme. de asta am acceptat rolul. Știu că sint populară printre spectatorii adulți — și lucrul îmi este foarte agreabil — însă o actriță trebuie să se gândească și la popularitatea ei viitoare, la viitorii spectatori.

Un salut de la Festival!

Sint foarte fericită, este exact cum mi-am dorit: în „Pinocchio” copiii mă privesc fascinați, ca pe o adevărată zână din povești!

La primul festival cinematografic de la Moscova Gina Lollobrigida a venit ca oaspete de onoare; la actualul, al optulea, a făcut parte din juriul concursului de filme artistice de lung metraj.

— Imi amintesc că la prima venire am fost plăcut surprinsă că am aici atîția prieteni. M-am simțit ca acasă. Dovadă că de data asta l-am adus și pe fiul meu, Milko.

Imi place mult literatura rusă, în special Cehov. Am văzut recent filmul „Unchiul Vania”. Jocul actorilor m-a cucerit, iar spre sfîrșit n-am mai putut rezista și am plîns. Admirabil film!

— Nu v-ar tenta să jucați într-o ecranizare după o operă clasică rusă ?

— Nu numai că m-ar tenta, dar o voi și face. Deocamdată este un secret. Pot doar să vă spun că va fi Cehov.

Din păcate, în Italia n-avem școli actricești atît de serioase ca în U.R.S.S. E adevărat că italienii sint actori înnașcuți. Dacă ați vedea ce adevărate scene se nasc pe stradă în timp ce oamenii pur și simplu discută! Au atîta plasticitate, atîta expresivitate... Da, actorii italieni sint talentați prin însăși natura lor, dar numai talentul nu-i de ajuns. Mai trebuie și cunoștințe, deprinderi. Eu am învățat efectiv pe plaboul de filmare. Am turnat în peste saizeci de filme și acum știu ceva mai mult

decît la început. Așa că sint categoric pentru un sistem de învățămînt profesional al actorilor. Mie una, de exemplu, nu mi-a reușit totuși întotdeauna. Uneori plingeam, sufeream pe ecran, ca apoi să constat că tocmai scenele respective îi lăsau pe spectatori indiferenți. Realitatea este că nu sint mulțumită de ceea ce am făcut pînă acum. Încă n-am avut un rol cu care să mă pot mîndri ca actriță. Munca noastră depinde de atîția factori... De aceea am hotărît să uit o vreme cinematograful. În definitiv, am început ca pictoriță, iar actuala mea pasiune este fotografia. Drept care, m-am îmbrăcat bărbătește, ca altădată eroinele lui Carlo Goldoni, mi-am pus ochelari, perucă și mustață și, înarmată cu aparatul de fotografiat, am străbătut Italia în lung și în lat. Nu m-a recunoscut nimeni, am putut trăi liniștită viața celorlalți, am intrat în contact cu oamenii simpli — pescari, țărani, studenți. Am văzut astfel multe lucruri de care n-aș fi știut niciodată dacă aș fi rămas vedetă. Rezultatul acestui periplu, albumul „Italia mea”, mi-a adus mai multă satisfacție decît cele peste două decenii de carieră cinematografică.

— Excelent subiect de film...

Actrița ride.

— Poate că... Dar adaugă repede: — Nu, prefer să joc. Am să continui să joc.

Iuri Cerepanov

FESTIVALUL DE LA MOSCOVA

Palmaresul

Juriul celui de-al VIII-lea Festival internațional al filmului de la Moscova a acordat următoarele premii:

Medalii de aur: filmele „Acest cuvînt dulce — libertatea” (U.R.S.S., regizor Vitautas Zalakiavicius), „Oklahoma, așa cum este” (S.U.A., regizor Stanley Kramer) și „Iubire” (Bulgaria, regizor Liudmil Staikov).

Premii speciale: pentru cea mai bună peliculă antifascistă, filmul „Sutieska” (Iugoslavia), pentru cel mai bun film antiimperialist — „In acei ani” (Mexic), pentru cel mai bun film politic — „Asasinarea lui Matteotti” (Italia).

Medalii de argint: filmele „Atentatul” (Franța), „Copernic” (Polonia) și „Fotografia” (Ungaria).

Au fost acordate diplome filmelor „Explozia” (România), „Zilele trădării” (Cehoslovacia), „Casă dragă casă” (Belgia), „Puietii” (U.R.S.S.) și „Tuki-Buki” (Senegal).

Premiul pentru cea mai bună interpretare feminină a revenit actrițelor Cia Iang (R. D. Vietnam) și Ingrid Wardund (Norvegia), iar premiul pentru cea mai bună interpretare masculină lui Sergio Corrieri (Cuba) și Ramaz Cihikvadze (U.R.S.S.).

Juriul concursului de filme pentru copii a decernat medalia de aur peliculei „Pinocchio” a regizorului italian Luigi Comencini.

Medaliile de argint au fost acordate filmelor: „Călătoria” (Iran), „Punct, punct, virgulă” (U.R.S.S.) și „Acest băiat crud și de nimic” (Polonia).

Au fost distinse cu medalii de bronz filmul românesc „Veronica” (în regia Elisabetei Bostan) și filmul cehoslovac „Șase urși și clovnul Cybulka” (în regia lui Oldriz Lipski).

Diplome speciale ale juriului au fost decernate filmelor „Plimbarea” (Cehoslovacia) și „Tom Sawyer” (S.U.A.).

BALET

Doi tineri pentru eternitate: Romeo și Julieta

Debutul soților Ekaterina Maximova și Vladimir Vasiliev în rolurile titulare din baletul „Romeo și Julieta” de Prokofiev (noua premieră a Teatru-

lui Mare din Moscova), a stîrnit un interes deosebit. În afară de măiestria recunoscută a celor doi balerini, succesul mai era girat și de numele altor interpreți neobișnuiți ai îndrăgostitilor din Verona, Galina Ulanova și Iuri Jdanov, cu care tinerii protagoniști și-au pregătut rolurile.

Julieta Ekaterinei Maximova este o copilă, dar vîrstă-i fragedă nu diminuează forța tragică a personajului shakespearian. Julieta-Maximova nu poartă pecetea fatalității, a caracterului său de excepție. În fața noastră se zbunguie o femeie-copil plină de viață, o faptură născută pentru fericire și luptind din toate puterile pentru fericire. De aceea moartea ei timpurie — nedreptate absurdă și monstruoasă — ne pare cu atît mai tragică și o resimțim ca pe o acuzatie adusă prejudecăților epocii, urii și obtuzității.

Ce aduce nou Vasiliev în rolul Romeo? El renunță la aureola romantică a personajului și face acest pas chiar de la prima intrare a lui Romeo. Vasiliev nu coboară pe scări, înfășurat în mantie — accesoriu romantic consacrat. Cînd cortina se ridică, îl vedem... dormind pe socul unei statui, chiar pe mantia de care atîția interpreți s-au servit pentru a-l poetiza pe nemuritorul îndrăgostit din Verona. Apoi se trezește, se întinde cu voluptate, încearcă ascușitul săbiei, vrînd să se încredințeze că nu-l va da de rușine în obișnuitele incidente cotidiene — încăierări, dueluri etc. — și, mulțumit de rezultat, face o plecăciune glumeață în fața statuii

Romeo și Julieta în pași de dans (Ekaterina Maximova și Vladimir Vasiliev).

Foto: A. Makarov

de femeie la picioarele căreia a dormit atît de dulce. Cu alte cuvinte este un tînăr plin de farmec, însă foarte obișnuit, un zurbagiu ca toți cei din cealaltă lui.

Abia cînd o întilnește pe Julieta, jocul lor copilăresc ia sfîrșit. Totul devine serios și amîndoi trec pragul unei alte lumi, o lume a sentimentelor pure, înalte. Totuși, nu-și vor pierde umorul spontan și mintea „trează”, altă contribuție originală a noilor interpreți ai baletului shakespearian. Iar în tristul duet de adio din actul al treilea, în scena finală dansul lor exprimă durere, disperare și protest. Da, protest — împotriva destinului, a oamenilor, a nedreptății.

Ekaterina Maximova și Vladimir Vasiliev au cucerit sala prin nouitatea tratării pe care o propun, eliberată de clișeele și reprezentările obișnuite. Fără a încălca legile stilistice ale spectacolului, cei doi balerini au introdus în el o îmbucurătoare notă de înțelegere modernă a „Poveștii lui Romeo și Julieta”.

B. Lvov-Anohin

ESTE SAU NU GOYA ?

Secretul palatului ducal din Aranjuez

La Aranjuez, unde totul amintește de Goya, s-au descoperit niște desene murale despre care se crede că ar fi opera mîinilor lui don Francisco.

Este o istorie lungă și încurcată. Ea începe de mult, pe vremea cînd ducii de Alba au hotărît să-și mai construiască un palat la Aranjuez, „orașul regilor”, pe atunci reședința monarhilor spanioli. Palatul ducal era o casă obișnuită, lungă, cu un etaj, cu coridoare vaste și sumedenie de patenuri interioare. Totuși nu era lipsit de un anumit farmec (care s-a păstrat pînă astăzi), deși fusese construit fără pretenții și ambiții. La etaj, în aripa dreaptă a clădirii, a fost amenajată o sală spațioasă, cu ferestre mari, devenită ulterior atelierul și colțul de odihnă al celui un modest din Fuentodos, capricios și chinuit, care a intrat în istoria artei ca rege al pieturii.

În această sală sint desenele cu pricina. Cîndva elegantă și luxoasă, ea a devenit loc de depozitare a mobilului vechi. Lăzi, mese, cutere, polițe, policioare. Și praf, peste tot praf, așezat în strat gros. Cine intră aici numai la picturi nu se gîndește, atent să nu se împiedice sau să nu se lovească de ceva. Abia cînd te obișnuiești puțin cu atmosfera îmbicsită a sălii observi desenele. Acoperite și ele de praf și într-o stare deplorabilă. Dar superbe.

Actuala stăpînă a casei, dona Leonor Vidal, este sgîrcită la vorbă ca o adevărată fiică a Castiliei. Totuși ne dă citeva informații.

— Picturile au fost descoperite atunci cînd am cumpărat casa, dar cred că și înainte se știa de existența lor. Ba chiar se știa de mult, însă toți se făceau că au uitat de ele. Parcă ar fi vrut să le ascundă de ochii lumii. Poate, fiindcă ducesa de Alba și pictorul... — și dona Leonor a tăcut cu înțeles. Totuși nu se poate să le fi uitat cu adevărat! Cîți oameni s-au perindat pe aici, și toți s-au minunat iar după aceea, nimic!

Atelierul, în care pictorul se izola cîndva de lume, a fost transformat ulterior în călătorie, avînd pînă nu de mult o plită pe care se încingeau fiarele de călcat. Prin 1929 descendenții ducilor de Alba au hotărît să vindă casa, iar noii stăpîni au dat sălii destinația actuală. Casa este acum în reparație, proprietarii vor să o modernizeze, iar în locul sălii prea mari pentru gustul și nevoile lor, să construiască citeva odăi bune. Asupra acestei soluții insistă mai ales fiul adoptiv al doinei Leonor, un om cu simț practic.

— Desenele astea blestamate sint o nenorocire pentru casa noastră. Mai aștept numai o lună. Dacă într-o lună nu se rezolvă, dărim sala!

— N-a încercat nimeni să cumpere desenele ?

— A fost pe aici un american, care ne-a oferit douăzeci de milioane de pesetas. Dar n-a mai apărut. Totuși nu atît banii mă interesează, cît să se stabilească adevărul. Căci desenele se degradează pe zi ce trece.

...Care să fie totuși adevărul? Este sau nu este Goya? Avem de-a face cu o descoperire senzațională sau cu un fals? Dacă nu se dă un răspuns grabnic, va fi prea tîrziu. Și nimeni niciodată nu va mai afla dacă pe acolo a trecut însăși mina marelui don Francisco.

(După „Sovetskaia kultura”)

IPOTEZE

Pianul nu cere neapărat degete lungi

În lumea muzicienilor și profesorilor de muzică se pot auzi adesea întimplări triste, uneori chiar tragice, despre tineri — pianști sau violoniști talentați — care, după zece-cincisprezece ani de învățatură perseverentă și istovitoare, de exersări zilnice sînt siliți să renunțe din primii ani ai carierei lor la multasteptatele concerte ori chiar

de la München, de pildă, premiul întâi a fost cîștigat de o tină pianistă care avea cele mai mici mîini nu numai între participanții la concursul amintit, ci și între mulți alți pianști investigați.

De unde se poate deduce că succesul interpreților este hotărît de posibilitățile lor potențiale de a birui

Așadar, nu lungimea degetelor determină calitățile interpretative

să se retragă pentru totdeauna din viața muzicală. Cauza tuturor acestor întimplări este invariabil aceeași: o boală profesională manifestată prin inflamarea cronică a articulațiilor de la mîini.

Cînd un copil se înscrie la o școală de muzică, profesorii verifică cu grijă dacă are sau nu ureche muzicală. La Conservator, membrii comisiilor de examinare sînt foarte atenți și la tehnica interpretării unor bucăți muzicale, la capacitatea candidatului de a înțelege și exprima adevărul lor conținut. Dar în nici o instituție muzicală — începînd cu cele pentru copii și sfîrșind cu aspirantura la Conservator — nu se ține seamă, în cursul selecției candidaților, de rezistența articulațiilor degetelor la solicitări mari și de lungă durată. Or, experiența a dovedit că dacă s-ar da atenție și acestei probleme, ar putea fi evitate multe erori în selecția și pregătirea pianștilor, violoniștilor și violonceliștilor.

Observații și experiențe recente au arătat, într-adevăr, că nu lungimea degetelor condiționează în cazul unor pianști talentați posibilitățile de interpretare. Mai mult, se pare că amplitudinea mișcărilor din zona articulațiilor degetelor ar fi ereditară și de aceea nu poate fi influențată prin exersări, oricît de susținute ar fi acestea. La al 21-lea Concurs muzical internațional

suprasolicitățile la care sînt supuse articulațiile degetelor. Cum pot fi determinate însă aceste posibilități?

După cum se anunță, a fost construit un aparat cu ajutorul căruia se poate afla dacă mîinile candidaților pentru școli sau institute muzicale sînt sau nu potrivite pentru ca ei să devină pianști, violoniști sau violonceliști profesioniști. Construcția aparatului este relativ simplă: mina este introdusă într-un dispozitiv care măsoară diverși indici ai degetelor. Datele obținute sînt înscrise pe o diagramă care permite compararea lor cu acelea ale muzicienilor de profesie. Dacă se constată anumite dificultăți în mobilitatea degetelor, se poate afirma cu certitudine — susțin inventatorii aparatului — că, mai devreme sau mai tîrziu, ele se vor solda cu dificultăți de nebiruit în minuirea instrumentelor.

Evident, n-ar fi deloc bine ca aparatul să fie lăsat să hotărască singur destinul unor viitori interpreți. Dar nici n-ar fi prudent, acum că el există, ca indicațiile lui să fie ignorate. Dealtfel, el ar putea avea și ambiții mai modeste ca, de pildă, determinarea gradului de dificultate al exercițiilor pentru fiecare elev sau student în parte.

FIZIOLOGIE

Lichid frigorifiant + detergent = sînge artificial

Transfuziile de sînge ocupă un loc de frunte pe agenda teraputeice contemporane, întrucît progresele chirurgiei permit operații din ce în ce mai complicate, ceea ce presupune menținerea în viață a pacientului pe o durată tot mai îndelungată. Dar transfuzia ridică, după cum se știe, o serie de probleme, începînd cu cele patru grupe sanguine, A, B, 0 și AB: cu excepția primitivilor universali din grupul AB (cam 1 la sută din populație), organismul celorlalți nu acceptă decît fie sîngele din grupa corespunzătoare A sau B, fie pe cel al donatorilor universali din grupa 0 (circa 45 la sută). De asemenea, prezența factorului Rhesus (Rh pozitiv) la 85 la sută din oameni îl face periculos pen-

tru persoanele cu Rh negativ. Alți componenți chimici ai plasmei și globulelor sangvine pot da și ei naștere la grave accidente în caz de incompatibilitate.

Dar dificultățile transfuziilor nu se opresc aici. Pretutindeni în lume se încearcă rezolvarea problemei asigurării din timp a unei cantități suficiente de sînge care să convină tuturor categoriilor de bolnavi. Donatorii trebuie să fie perfect sănătoși, deoarece boli infecțioase ca sifilisul sau malaria pot fi ușor transmise pe această cale. Mult mai greu de detectat, un virus găzduit de plasmă provoacă hepatita seroasă, o afecțiune a ficatului uneori fatală: în Statele Unite, la fiecare sută de transfuzii cu sînge „comercial” (de la donatori de profesie) se înregistrează 1,2 cazuri de hepatită, o frecvență de aproape 15 ori mai mare decît în U.R.S.S. și celelalte țări unde recoltarea se face pe bază de voluntariat.

Iată doar cîteva dintre motivele pentru care medicii, biologii și chimiștii se străduiesc să găsească formula unui lichid de substituție, capabil să îndeplinească principala funcție a circulației sangvine: alimentarea țesuturilor cu oxigen. Acesta e absolut necesar mai ales creierului, care se alterează iremediabil după o „asfixie” de numai trei-patru minute. Numeroase substanțe chimice cu care s-au făcut experimentări au trebuit abandonate, fie pentru că nu rețineau sau nu cedau destul de ușor oxigenul, fie pentru că sîngele le respingea ca pe niște corpuri străine indizirabile.

În ultima vreme se pun mari speranțe într-un lichid din categoria celor folosite pentru scăderea temperaturii în frigidere. S-a constatat că el dizolvă de 16 ori mai mult oxigen decît un volum egal de apă. Cea mai convingătoare demonstrație o furnizează șoarecii de laborator: cufundați în această soluție, ei continuă să respire fără nici un inconvenient, grație considerabilei proporții de oxigen pe care o găsesc acolo. Scoși apoi afară și ținuți cu capul în

Șoarecele devine amfibiu grație oxigenului pe care îl aduce un lichid folosit în... frigider

jos pînă la eliminarea surplusului de apă pătruns în organism, animalele își continuă o viață perfect normală.

Lichidul amintit se amestecă în proporție de 20 la sută cu apă, adăugîndu-se totodată mineralele prezente în circulația sangvină și 5 la sută dintr-o altă substanță chimică ieftină și ușor de obținut — un detergent de data aceasta! — care are calitatea de a înlocui proteinele serului. Surrogatul de sînge astfel obținut a înlocuit 90 la sută din sîngele unui cîine, fără nici o consecință negativă pentru el. Nici măcar la maimuțe, substituția a peste trei sferturi din cantitatea totală de sînge cu sînge rece nu a dat naștere vreunui accident.

În ce privește însă omul, hematologii manifestă o justificată prudență. Amestecul de lichid frigorific cu detergent nu are toate calitățile sîngelui natural: printre altele, el nu se coagulează, deci nu luptă împotriva hemoragiilor, și nu dispune de anticorpii necesari pentru combaterea infecțiilor. Se speră totuși că celelalte însușiri îl vor face apt pentru o utilizare de cîteva ore, în cursul unei operații pe inimă deschisă sau la reanimarea victimei unui accident, pînă la găsirea sîngelui corespunzător.

știa știința știința știința știința
știința știința știința știința
știa știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

ECOLOGIE

Cea mai mare catastrofă din preistorie

Multă vreme, cercetătorii preistoriei continentului american au fost izbiți de o coincidență pe care nu și-o puteau explica: anume aceea dintre dispariția mamuților, mastodontilor, cailor, cămîlelor (în total 31 de specii de mamifere mari) și ivirea omului în Lumea Nouă.

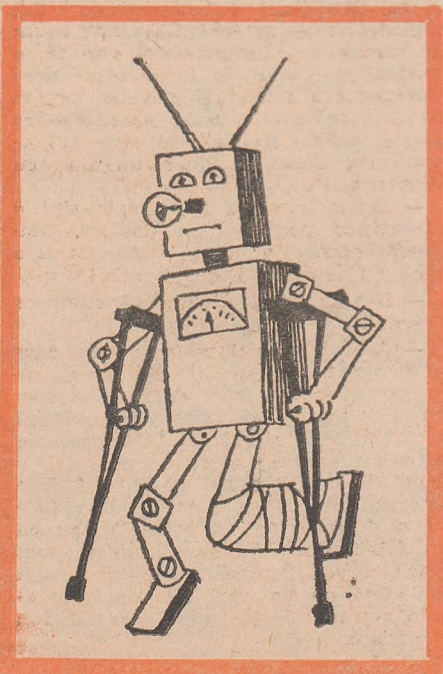
Se știa că omul a început să populeze continentul american la sfîrșitul ultimei perioade glaciare. Vinătorii din epoca de piatră, care s-au stabilit acolo venind din Eurasia prin strîmtoarea Behring, au avut nevoie de circa 1000 de ani ca să ajungă în Țara de Foc. Or, exact în aceeași perioadă s-a petrecut și cea mai mare catastrofă ecologică din preistorie. Diversele ipoteze avansate pentru a elucida această ciudată coincidență nu rezistau, însă, la o cercetare mai riguroasă.

Un studiu recent pare a da o explicație mai plauzibilă. El afirmă că populațiile de vînători care au invadat Alaska acum circa 11500 de ani au găsit în America de Nord condiții de mediu ideale, o climă tot mai dulce pe măsură ce coborau spre sud, o prădă abundentă și facilă întrucît nu mai

Fronturile de înaintare a vînătorilor paleolitiți

fusese pînă atunci vînată, pe scurt tot atîtea împrejurări favorabile pentru o adevărată explozie demografică într-un continent unde nu bîntuiau încă

tehnica

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica teh

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehn

tehnica tehnica tehnica t

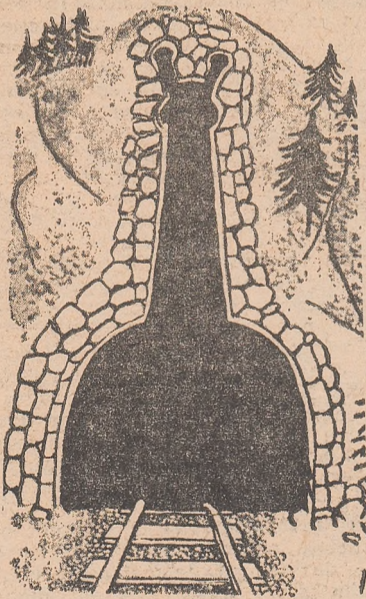
tehnica tehnica tehnica tehnic

tehnica tehnica tehnica te

bolile endemice din Lumea Veche. Toate acestea au făcut ca triburile de vânători stabilite în America — afirmă mai departe aceeași ipoteză — să beneficieze de un coeficient de reproducere maxim, evaluat la 3,4 la sută pe an (echivalent cu cea mai mare cifră relevantă, în condiții foarte favorabile, în timpurile istorice). La rîndul ei, explozia demografică a dus la o ocupare intensivă a pămînturilor: antropologii o estimează la 0,4 pe kilometrul pătrat pe cele mai bune terenuri de vînătoare.

Corolar firesc, înmulțirea populației a dus, însă, treptat, mai întîi la răriră și apoi la dispariția faunei de pe teritoriile ocupate, provocînd implicit deplasarea spre sud. Conform unui model întocmit în cursul cercetărilor pe care le relatăm, un trib inițial de o sută de vînători putea da naștere, în 184 de ani, unei populații de 61 000 de oameni. Aceasta putea înainta spre sud menținînd o densitate de 0,4 pe kilometrul pătrat pe un arc de cerc a cărui adîncime era de 160 de kilometri. Așa stînd lucrurile, noua populație

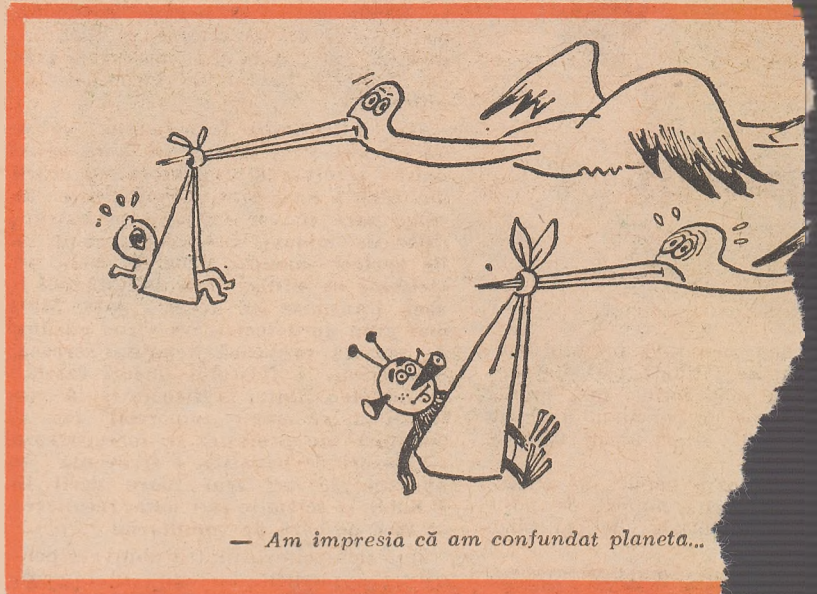

Tunel pentru girafe

americană a exterminat ușor marea faună găsită în înaintarea ei, faună a cărei biomasă a fost evaluată (prin analogie cu teritoriile similare din Africa) la o medie de 9 tone pe kilometrul pătrat sau 20 „unități animale“ (o unitate = 450 kilograme). Pentru aceasta era de ajuns ca de-a lungul frontului de înaintare numai un ins din patru să ucidă o unitate animală pe săptămîină, respectiv un cal mare sau un bou moscat, 0,2 mamuți, 0,3 mastodonti etc.

În acest ritm fauna n-a avut timpul să învețe să fugă sau să se apere, iar vînătorii puteau ucide fără a avea nevoie de capcane sau de hăituri organizate pe terenuri propice. Înaintarea frontului survenea, de asemenea, înainte ca fenomene geologice să aibă timpul de a îngropa vestigiile martore ale acestor evenimente.

Așa s-ar explica puținătatea așezărilor preistorice din Lumea Nouă în care osemintele omenești au fost găsite asociate cu oasele marilor mamifere exterminate.

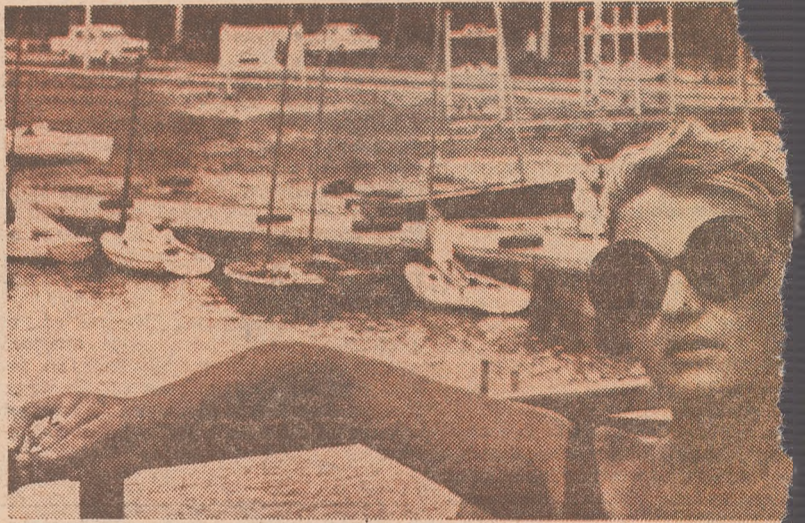
— Am impresia că am confundat planeta...

OPTICĂ

O modă riscantă

Utilizarea ochelarilor colorați (fumurii) a devenit o adevărată modă și, ca orice modă, are destui inchinători. Ba s-au găsit și „justificări“ în apărarea acestei practici. Mulți inși, mai ales femei, poartă ochelari colorați din cochetărie. La alții există o predispoziție caracterială spre timiditate și, pentru a-și „proteja“ fragilitatea emoțională, o pun la adăpostul sticlelor colorate. Dar dacă utilizarea lentilelor colorate este uneori îndreptățită, în cazurile de care aminteam se face abstracție de

sele obișnuite de iluminare respective nu prea... luminoase. Efectele imediate ale folosirii cu sticle colorate nu sînt deosebite: a) pseudofotofobia (feara de a vedea ziua); b) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; c) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; d) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; e) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; f) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; g) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; h) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; i) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; j) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; k) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; l) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; m) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; n) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; o) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; p) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; q) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; r) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; s) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; t) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; u) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; v) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; w) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; x) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; y) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate; z) dereglarea a ceea ce duce la o adevărată cecitate.

Între modă și sănătate trebuie stabilită o corelație firească și amindurora

faptul că între modă și sănătate trebuie să existe o corelație firească.

Din punct de vedere medical, ochelarii colorați au indicații foarte limitate, iar folosirea lor este temporară. Pentru ochiul normal ei se recomandă atunci cînd sînt absolut necesari ca mijloc de protecție a muncii, în unele profesii industriale; în activitatea pe teren înzăpezit cînd lentilele fumurii protejează retina de arsurile grave provocate de razele ultraviolete; ori, în fine, pentru a observa eclipsele solare.

În condiții patologice, ochiul bolnav poate beneficia de protecția suplimentară a lentilelor colorate în miopia excesive cu modificări degenerative ale fundului de ochi, în afecțiuni inflamatorii acute ca iridociclitele, în cataracta evolutivă recent operată. Nu există, însă, nici o rațiune pentru utilizarea ochelarilor fumurii în afara acestor cazuri.

Cercetări recente au arătat că, în afara lor, lentila colorată devine nu numai inutilă, dar și profund nocivă, mai ales atunci cînd este utilizată foarte des sau permanent.

În procesul fiziologic al actului vederii se produc reacții fizicochimice declanșate tocmai de lumină, care constituie excitantul specific al analizorului vizual — cel mai important organ informațional despre lumea din afară a omului. Conform cercetărilor amintite, atenuarea chiar parțială a luminii perturbă echilibrul funcțional al ochiului și privează celula pigmentară și retiniană de stimulul său fiziologic — lumina.

Or, pretenția multor inși de a-și „apăra“ ochiul de lumină sau de sur-

moderată sau slabă (seara, dimineața) disimularea unei însușiri convergență a globilor oculari — unii strabism; e) în fine, în cazul unui glaucom nedagnosticat, folosirea cu sticle colorate poate avea consecințe catastrofale, claușind un atac acut de glaucom care stare să ducă la pierdere ireversibilă a vederii).

Efectele excitației vizuale de lumină au însă rezonanță în întregului organism. Neurologii au arătat că excitația vizuală acționează adesea asupra dantă sau în antagonism cu ea. În cazul miopiei luminoase din cauza celulelor puri celulare ale organelor vizuale explică efectele tonice, excitante ale luminii asupra sistemului nervos, fenomene care se explică prin intermediul unor mecanisme fiziologice. Atenuarea constantă a luminii de către o sticlă colorată provoacă tulburări de funcționare a sistemului nervos, diminuând randamentul și constituind un prim pas spre autoizolare. Cercetările au dovedit influența negativă asupra activității sexuale; suprimarea parțială a luminii — realizată prin folosirea ochelarilor colorați — ar putea avea o potență (la bărbați) și asupra activității sexuale.

Așadar, avem de-a face cu consecințe nocive care nu trebuie să fie decelate. Scrierea de lentile colorate trebuie să fie decelată, făcută cu mîna dreaptă, fără a ignora consecințele permanente.

Scrisorile de la pacienți sînt întotdeauna citite cu interes.

DISCUȚII

Un pas în ateroscleroză

depliată a canalelor arteriale sanguină — ateroscleroză — nu numai un factor de întregului organism, ci fundamentată a celor mai defecțiunile cardiovasculare milioane de victime în țară. Deși se presupune în general că simiile și colesterolul din sânge au un rol de seamă în formarea plăcilor aterosclerotice, nimeni încă nu știe exact cum se declanșează această patologie.

La tezei care se bucură de cea mai mare răspundere în clipa de față, este cea a colesterolului și a trigliceridelor grase în „căptuseala“ peretelui arterial provoacă o iritare de mică mărime dar cu un caracter de persistență. La rîndul său, aceasta duce la reproducție celulară în pereții arteriali și proliferări de tipul celui care se produce în procesul de cicatrizare a rănilor.

În unele vremi, însă, unii cercetători au încercat să împotriva acestei teorii, prezentând o serie de argumente care par să fie puternice. Dacă lucrurile s-ar desfășura după schema de mai sus, în cazul în care ei depozitul aterosclerotic ar trebui să fie alcătuit din numeroase celule. Examenetele histologice demonstrează, însă, că fiecare celulă este albicioasă din interiorul său, constă dintr-o singură celulă care provine dintr-o unică celulă „căptuseala“ vasului. Dar de ce se produce această celulă unei în-

treabă? Răspunde la întrebare, adăugând la teoria s-au adresat la aspectul genetic. După cum se știe, fiecare celulă umane conține doi cromozomi: la femei, cromozomii sunt denumiți X și Y, iar la bărbați, cromozomii sunt denumiți X și Y. În cromozomii X și Y, există gene ereditare care controlează producția unei enzime numite HGPD în funcție de forma „bună“ de formare ei. Dacă forma A sau de forma B este prezentă în oricare dintre cromozomii X și Y, controlează decît genele din cromozomii X și Y. Amănă că, pe ansamblu, forma A este predominantă din totalul celulelor care conține enzima A, iar cea care conține enzima B.

În cazul în care teza clasică asupra aterosclerozei ar fi corectă, se poate contesta, în arterele care suferă de această patologie, trebuie să se găsească amestecul în proporții aproximativ egale al celor două forme. Dacă se dovedesc arterele afectate de ateroscleroză, se presupune că în depozitele din interiorul arterelor, predomină covârșitor forma B. Concluzia ar fi că depozitul aterosclerotic a pornit de la o celulă-mamă, la care a avut loc o anumită mutație.

În prezent, nu există nicio dovadă din partea autorilor care susțin teoria aterosclerozei, mu-

șterea că puii de găină cărora li s-a provocat în mod artificial ateroscleroză s-au identificat particule cu aspect foarte apropiat de cel al virusurilor.

Din punct de vedere practic, însă, natura agentului patogen nu prezintă deocamdată o importanță deosebită. Cei ce incriminează virusurile și alte elemente ale mediului înconjurător au grijă să sublinieze că prezența în sânge a unor mari cantități de colesterol și substanțe grase joacă un rol hotărîtor în apariția bolilor cardiovasculare, alături de hipertensiunea arterială, stările de încordare nervoasă etc. Mutația survenită într-o singură celulă a peretelui arterial nu ar fi decît primul pas dintr-un lung șir de reacții, care se încheie prin formarea plăcii aterosclerotice.

Numai primul pas... Numai că, așa cum arată multe precedente medicale, descoperirea primului pas într-un proces patogen duce adesea la descoperirea primului pas spre un tratament eficient al bolii.

MEDICAMENTE NATURALE

Cîteva legume de sezon...

SFECLA ROȘIE este extrem de nutritivă și dătoare de energie grație sucului ei dulce și conținutului în magneziu, element care acționează asupra formării scheletului (magneziul poate înlocui calciul în procesul osteogenezei). Fosforul și vitamina B din sfeclă au o acțiune de regenerare asupra sub-

— Alo, spitalul? Iertați-mă, dar bărbatul pe care mi l-ați trimis acasă nu-i soțul meu!

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap escu
esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu
ap esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

stanței fibroase a nervilor și exercită o acțiune sedativă (calmantă) asupra sistemului nervos.

Ținînd seama de toate virtuțile citate mai sus, precum și de conținutul ei bogat în vitamina C, sfecla roșie este recomandată pe drept cuvînt în nevrite și polinevrite, în stările de cachexie din cancer și tuberculoză. Dar sfecla roșie mai conține și rubidiu, un element radioactiv ce participă la procesul de digestie, motiv pentru care această legumă este prescrisă în anemii și procesele de demineralizare a organismului. (Rubidiul este un metal alcalin de culoare albă și consistență moale, cu număr atomic 37 și greutate atomică 85,48, care formează combinații analoge celor de potasiu și sodiu, N. R.).

Fiartă, sfecla roșie își pierde o mare parte din însușirile ei prețioase. Este recomandabil să se consume rasă și, pe cît posibil crudă, singură sau amestecată cu alte crudități. Pentru o acțiune terapeutică mai energică e bine a se folosi zeama ei, în doză de un pahar pe zi, timp de 3—4 săptămîni (zeama de sfeclă se poate obține ușor cu ajutorul unui „storcător“ electric).

În unele regiuni din țara noastră, sfecla este consumată coaptă la cuptor, așa cum se consumă și dovleacul, procedeu gastronomic care păstrează un procent mai mare de substanțe energetice și plastice decît prin fierbere.

RIDICHEA este un cunoscut medicament natural anti-scorbutic, datorită bogăției ei în vitamina C. În același timp ea este un regulator al funcției tiroidiene prin iodul pe care îl conține în mari cantități. Dar conține și alte substanțe minerale, în special sulf și magneziu, precum și o prețioasă esență sulfuroasă care îi conferă proprietăți antiseptice, antireumatice, aperitive (deschizătoare de poftă de mîncare) etc.

Fiind un dezinfectant al ficatului și un factor de drenare a rinichilor, ridichea se recomandă în special în cazuri de icter (gălbînare), artrite cronice, nevrite și sciatică, în obstrucția căilor respiratorii (traheobronșite).

Toate aceste însușiri sînt alături de apanajul ridichilor roșii, cit și al ridichilor negre, iar proporțional mai mari la cele negre, recomandate în mod special pentru prepararea unui sirop care poate fi băut cu lingura, după voință, în cazuri de guturai, bronșite și afecțiuni ale vezicii urinare.

SPARANGHELUL. O legumă foarte apreciată pentru însușirile ei terapeutice, dar din păcate mai puțin cultivată în țara noastră, este sparanghelul. Proprietățile sale diuretice îl recomandă în cazuri de hidropizie de origine cardiacă, calculi renali, gută și reumatism (Hidropizie înseamnă acumularea patologică de lichid seros într-o anumită parte a organismului, în special în abdomen, N. R.).

Sparanghelul contribuie la diminuarea glicozuriei diabetice și la resorbția materiilor ce conduc la obstrucția splinei. Conținutul său în magneziu și în vitamina A exercită un bun drenaj al vezicii biliare și o acțiune tonifiantă asupra pielii și rinichilor.

Datorită salpetrului pe care-l conține, sparanghelul este și un depurativ al sîngelui, cu bune rezultate în cazuri de eczeme și în sifilis.

Prezența fosforului și a vitaminei B în această prețioasă legumă, alături de apreciată de cunoscători, o face recomandabilă în cazurile de astenie nervoasă, surmenaj etc.

Sparanghelul trebuie fiert în cît mai puțină apă pentru a nu se pierde prețioasele-i săruri. Este recomandabil să se adauge în stare crudă, dat pe răzătoare, la salate de legume crude. Dacă avem aparatul „mixer“ necesar spre a-i stoarce zeama este bine să bem un sfert de pahar de suc de sparanghel în fiecare zi, o săptămîină pe lună.

S.U.A.

Yellowstone „pătratul verde“

Pe harta Statelor Unite se poate vedea un pătrat verde către care converg, din toate direcțiile, linii roșii — șoselele. Acest pătrat se numește Parcul Yellowstone.

Dar în S.U.A. termenul „parc“ nu are același înțeles ca pe meleagurile noastre. Pătratul de pe hartă este în realitate un teritoriu cu o suprafață de circa 10 000 km². El se află în nord-vestul țării, în inima Munților Stincoși, la hotarul a trei state: Montana, Idaho și Wyoming. Adică în nordul aspru. Cu

rata vietate se strecurase înăuntru în timp ce se făcea curățenie. Am deschis, deci, larg ușa și, într-adevăr, ștrengărita noastră a înțeles imediat unde trebuia să innopteze.

Înainte de culcare am răsfoit broșurile și am privit hărțile. Pătratul nostru nu mai avea dimensiunile unei piese de domino, ci ocupa aproape un metru de hirtie. Evident, în astfel de dimensiuni puteau încăpea tot felul de amănunte ispititoare despre parcul Yellowstone — în traducere „Piatra

Una din atracțiile parcului: casa din oase de mamut

munți și zăpadă din octombrie până la mijlocul lui iunie. Dar când vorbesc despre „pătratul verde“, americanii îi spun „Capitala turismului“, „Perla Americii“, „Cel mai frumos parc național din lume“.

Noi am trecut hotarul parcului pe la miezul nopții. Ghereta unde se percepe taxa de intrare era goală. Dar bariera era ridicată. Am pornit încet, cu multă grijă, pe culoarul mărginit de arbori înalți și negri. De o parte și de alta a aleii se zăreau troiene de zăpadă cit un stat de om. După exact 30 de minute, cum indica harta, pădurea de pe partea dreaptă a dispărut și am putut vedea, nu departe, o lumină puternică. Era locul de popas. Într-o cabină construită din lemn de brazi seculari și mare cât un hangar ardea un foc puternic. La un ghișeu se afla o bătrânică cochetă. Ne-am declinat numele arătând că cu einzi zile înainte reținusem telefonic o cameră. Bătrânică a consultat un registru, apoi ne-a întins o cheie, un vraf de broșuri și un ziar.

Orbecând puțin prin orașelul alcătuit din „cabane“ identice, am găsit și „casa“ noastră, cu nr. 73. Înăuntru avea tot ce se poate găsi într-un hotel bun. Dar în plus, pe spătarul unui pat, dedesubtul unui tablou în care se lăfăiau niște pere zemoase, se afla o mică veșnică vărgată. Vie și foarte curioasă. „Ah, ce serviciu!“ — am exclamat admirativ. Cameră separată și o veșnică pe deasupra. Ce altceva îți poți dori într-o rezervatie? Dar parcul are 9 000 de camere ca a noastră. Să aibă și 9 000 de veșnice? — ne-am întrebat totuși. Și parcă nu ne venea a crede. Nu, era evident că neastîmpă-

galbenă“. Ziarul pe care mi-l dăduse bătrâna se numea „Yellowstone“. Sub titlu, cu litere de o șchioapă, scria: „Ziarul apare o dată la 100 de ani“. Venisem deci într-un an jubiliar.

În a doua jumătate a secolului trecut, când pământul Americii fusese aproape tot împărțit și gardurile de sirmă ghimpată deveniseră o parte integrantă a peisajului câmpiei, în munți rămăseseră terenuri pe care omul nu pusese încă piciorul. Și iată că într-o bună zi vinătorii de castori (care erau pretutindeni cei dinții) au început să aducă vestea că undeva exista un teritoriu „în care ți-e groază să intri“. Cel dinții alb care a văzut Yellowstone (în 1807) a fost John Colter. Dar nimeni nu i-a dat crezare. Și, timp de jumătate de secol, povestirile vinătorilor deveneau tot mai fantastice. „Riurile curg atât de repede, încât pietrele se încălzesc pe fundul lor“. „Pădure de piatră, iarbă de piatră“. „Prinzi un pește, îl vîri în apa care clocotește lângă tine și mîncarea e gata“. „Jeturi de apă fierbinte țînesc mai sus decît pădurea“.

În 1871, a fost trimisă într-acolo o expediție oficială cu misiunea „de a pune capăt fabulațiilor sau de a le confirma“. Expediția, din care făcea parte și un fotograf, și-a dat seama că era vorba de o comoară naturală. Iar membrii ei au afirmat că acolo trebuia creat „un loc pentru odihnă și veselie“. În felul acesta, în 1872, printr-o lege specială a fost creată cea dinții rezervatie din lume numită „Parcul național Yellowstone“.

Chiar din primii ani, au pornit spre Yellowstone mii de diligente. Deși erau atacate de indieni — care își dădeau seama că albi îi înlăturau și de acolo, din munți — și de bandiți, diligentele cu turiști continuau să se îndrepte spre Munții Stincoși. E adevărat, însă, că turiștii trebuiau imbițați, convinsi (intrucit, de obicei, plecau în Europa). Ziarul „care apare o dată la 100 de ani“ reproducea, în numărul pe care-l aveam sub ochi, o reclamă din vremea aceea: „Patrioți ai Americii! Anul acesta nu plecați în Europa! Ci la Yellowstone!“.

Acum, șuvoaiele de turiști se scurg într-acolo fără nici un imbold din afară. Vin din America și Europa. Două milioane și jumătate de vizitatori pe an. Iar dacă ținem seama că acest torent nu curge egal, ci se revărsa în toul sezonului de concedii (iunie—august) e de mirare, oare, că în acest „teatru în aer liber“, deși exemplar organizat (9 000 de camere confortabile și 2 500 de campinguri), nu sînt totdeauna locuri libere? Drumurile parcului sînt tixite cu automobile. Iar dacă o mașină se oprește, ceea ce se întîmplă des, toată coloana stă în loc. Gheizeretele se umplu cu gunoaie. Vii să găsești liniște, dar liniștea e acum iluzorie. „Parcul nu va deveni, oare, o victimă a popularității sale?“ — se întrebă de aceea glasuri îngrijorate. Încît nu-i exclus ca în cu-

rînd să se facă auzite apeluri: „Patrioți ai Americii, nu vă grăbiți spre Yellowstone! Lăsați parcul să se odihnească“. Nu e o părere personală, ci o opinie pe care am citit-o înainte de a porni spre „pătratul verde“.

A doua zi dimineata, natura strălucitoare radioasă în culorile luminoase ale lui aprilie. Cer senin. Copaci verzi. Mirros de rășină. Dar la poalele arborilor mai erau nămeți de zăpadă. Automobilul nostru era acoperit cu brumă, iar motorul nu pornea. Ne-am dus dar la o cabină telefonică și am transmis un S.O.S. După exact 5 minute, s-a apropiat de noi un mic camion roșcat. Fără să ne întrebe despre ce e vorba, un tinăr vesele a ridicat capacul mașinii, a mesterit ceva la motor, după care ne-a spus:

— Încercați!
— Și motorul a început să funcționeze.
— Spune, te rog, ce minune ai făcut? I-am întrebat pe tinărul mecanic.

— E al zecilea caz în dimineata acceasta, ne-a răspuns el. Și mașinile sînt altitudinea. La 3 000 de metri aerul e rarefiat. E vorba de foamea de oxigen pe care o încearcă și autovehiculele.

Ar fi greu să descriem tot ce-am văzut într-o zi. Căci natura are acolo numai splendori. Lacuri? Există unul uriaș și transparent. Munți? Cu cele mai ciudate contururi, de diverse culori, acoperiți cu păduri, cu zăpadă sau fără zăpadă. Păduri? Cit vezi cu ochii, în special de pin și brad, umblate și neumblate de om. Riulețe și riuri? Ele alimentează lacul. Dar ce nu există în acest muzeu natural sub cerul liber?

Îmi dau seama, însă, că n-am vorbit încă despre gheizere. Și doar acestea sînt cel mai important element al „pătratului verde“. Ba e chiar puțin probabil că fără gheizere parcul ar fi atât de celebru. Ele pot fi văzute pretutindeni. Dar există un loc în Yellowstone unde gheizeretele sînt extrem de numeroase. Întrecîndu-se parcă unul cu altul, împodobesc cerul albastru cu panăse de vapori. Dealtfel, întreg teritoriul parcului pare că nu s-a răcit încă după uriașa ruptură, puternicele zguduiri și erupțiile vulcanice care au avut loc acolo acum 50 de milioane de ani. Pe alocuri, magma incandescentă se apropie de scoarța terestră la mai puțin de 2 km. Apele subterane (foarte multe) clocotesc, țînesc la suprafață, încît în tot parcul — pe versantele munților, în adîncul pădurilor și chiar lângă marginea înghețată a lacului — plutesc vapori.

Sînt locuri unde apele termale formează lacuri de cele mai diverse culori. Apa e azurie, dar fundul lacurilor e roșu, galben sau arămiu, în funcție de bacteriile care mișună în ele...

V. Peskov
B. Strelnikov

JAPONIA

Secretul săbiilor de samurai

Gratie unor condiții istorice favorabile, arta aplicată a cunoscut în Japonia medievală o înflorire extraordinară. Dar multe meserii și-au pierdut astăzi însemnătatea practică, încît e nevoie de măsuri speciale pentru a le apăra împotriva degenerării și chiar a dispariției. Formula „catalogat și ocrotit de stat ca monument de cultură“ e valabilă în Japonia deopotrivă pentru

paște și temple, ca și pentru întregi meșteșuguri sau pentru diferiți artizani și ateliere. Între acestea se numără și unul din puținele ateliere care mai fabrică celebrele săbii de samurai.

În magazinele de suveniruri și în anticariatele din marile orașe japoneze poate fi văzută adesea o reclamă scrisă în engleză și, prin urmare, adresată străinilor, cu invitația de a cumpăra celebrele lame japoneze de sabie. Vremurile cînd scoaterea din țară a săbiilor era pedepsită cu moartea sînt acum de domeniul unui trecut îndepărtat. Interdicția avea un substrat mistic: sabia era socotită un obiect sfînt la japonezi, intrucît intruchipa demnitatea de samurai moștenită din strămoși. Dar mai avea și cauze prozaice: orice cîrmuitor feudal dorea, evident, ca armata lui să fie mai bine înarmată decît acelea ale vecinilor, iar săbiile japoneze erau într-adevăr cele mai bune din tot Extremul Orient. În ciuda interdicțiilor, însă, săbiile erau exportate prin contrabandă — evident cu mari riscuri și, de aceea, se vindeau foarte scump.

Desigur, săbiile care pot fi văzute acum în vitrine și sînt vindute la prețuri piperate sînt de fabricație modernă, dar lucrate minuțios, după toate regulile tradiționale și deloc mai prețioase decît cele vechi în ce privește extraordinarele calități ale oțelului.

Nu se știe exact cum lucrează metalul Tsukiyama Sadakiti din Sugai, de pildă. Căci fiecare meșteșugar își are secretele lui care, pe de o parte, sînt apărute de stat, iar pe de alta sînt transmise din generație în generație. Cuptorul pentru topirea fierului, numit „tatara-ro“, este desigur la fel cu acela al strămoșilor lui. Arborele genealogic al meșteșurului Tsukiyama urcă pînă în secolul XIV. (Dealtfel în Japonia asemenea dinastii sînt un fenomen obișnuit).

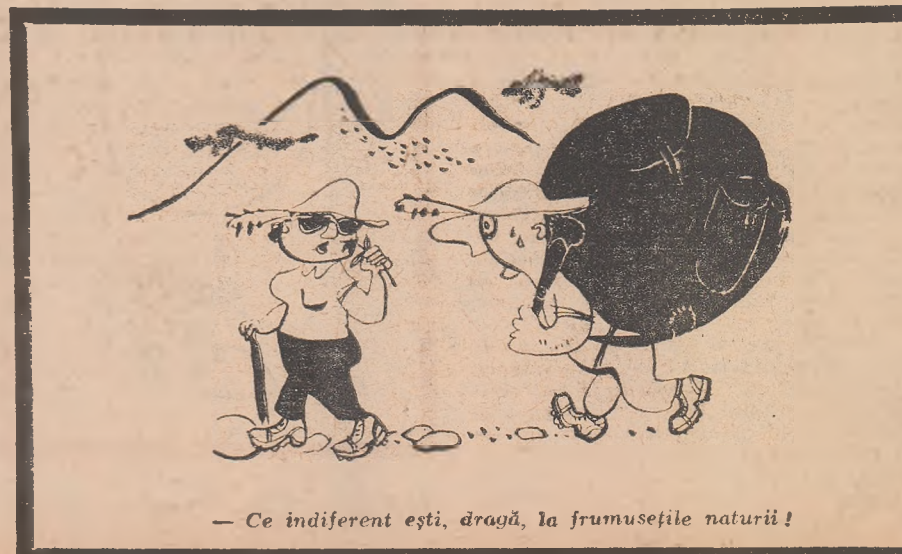
Dar mai respectă, oare, meșterul și vechile ritualuri care precedau lucrarea săbiilor? Dacă da, atunci lucrul trebuie să se repercuteze puternic asupra productivității muncii în atelierul său. Căci, dacă e să dăm crezare vechilor surse de informație, înainte de a începe lucrul, meșterul ar trebui să se odihnească cîteva zile izolat de restul lumii. Apoi, de tavanul fierăriei ar trebui să agațe niște impletituri din paie care să bareze calea duhurilor rele. Dar, mai ales, atelierul trebuie să fie strașnic păzit de apropierea întîmplătoare a unei femei.

Oricum, ceea ce e sigur e că meșterul nu începe operația extrem de grea, de migăloasă a prelucrării tăișului săbiei decît după ce îmbracă un halat și o tichie de ceremonii, asemănătoare cu cele purtate odinioară de curteni.

Numai 15 000 de oameni mai cunosc acum în Japonia secretul acestui meșteșug.

S. A. Arutiunov

gIODUI
• globul globul
globul globul globul
• obul globul globul gloț
• l globul globul globul gi
globul globul globul globu
• ul globul globul globul glo.
globul globul globul globul
bul globul globul globul glo)

Nu, nu-i o scenă dintr-un film de aventuri, ci un instantaneu făcut de pașnici turiști din Kirghizia.

Foto: I. Kuidin

PE URMELE UNUI PERSONAJ

Modelul lui Phileas Fogg

Cine a citit „Ocolul Pământului în 80 de zile” nu-l mai uită niciodată pe Phileas Fogg, întrepidul și inven-

Cum călătorea Phileas Fogg (ilustrație de epocă).

tivul erou al lui Jules Verne. Nu toată lumea știe, însă, că ideea pitorescului personaj i-a fost sugerată lui Jules Verne de un călător care a trăit aievea și se numea George Francis Trane.

În iulie 1870, G.F. Trane a plecat din New York spre San Francisco, pe calea ferată transcontinentală proaspăt inaugurată. După o săptămână a ajuns la țărmul Oceanului Pacific, iar la 1 august a părăsit California plecând spre Tokio, unde a ajuns după o călătorie de 25 de zile. Din Japonia s-a îndreptat spre Hong Kong, Singapore, a trecut Canalul Suez, care abia fusese deschis pentru navigație, și a ajuns la Marsilia. Acolo, însă, a luat parte la unele acțiuni revoluționare organizate de Comună, fapt pentru care a fost arestat și interzis timp de două săptămâni într-o închisoare din Lyon. Redobândindu-și libertatea, Trane a plecat spre La Mancha, iar de acolo s-a îndreptat spre Anglia, unde s-a imbarcat și s-a întors la New York. Călătoria lui a durat exact 80 de zile.

Jules Verne a fost atât de entuziasmat de descrierea făcută de Trane asupra acestei călătorii, încât — inspirat de periplul lui — a hotărât să scrie o carte cu același subiect. Cartea a văzut lumina tiparului în 1873, adică acum o sută de ani. Ea s-a bucurat de un enorm succes, iar Phileas Fogg a dobândit numeroși admiratori.

În 1889, o ziaristă americană, Nelly

Blay, a izbutit să facă ocolul globului în 72 de zile, iar în 1901, un reporter american, Staigler, a realizat aceeași performanță în numai 63 de zile. La sfârșitul călătoriei i-a făcut o vizită lui Jules Verne, care s-a arătat încântat de recordul său.

GREU DE SPUS

Care-i adevărul?

„Dimineața zilei de luni, 25 august 1270, Flota lui Charles d'Anjou, regele Siciliei, începuse să împingăscă orizontul, dar printre ruinele Cartaginei tabăra lui Ludovic cel Sfânt oferea una din cele mai tragice imagini: regele Franței își dădea sufletul înțins pe un pat de cenușă, cu brațele încrucișate pe piept, cu ochii ridicați spre cer. Cimpia și colinele din jur erau înșesate de mauri, iar în jurul lui Ludovic cel Sfânt armata Cruciatilor se stingea lovită de o boală înfrigorătoare: ciuma! Încât când Charles d'Anjou a abordat țărmul, nu mai era nimic de făcut...”

Evocând, desigur cu aproximație, aceste câteva rânduri din „Itinerar de la Paris la Ierusalim”, cu escală la Cartagina, de Chateaubriand, care a scris unul din cele mai bune ghiduri ale celebrului oraș african, trebuie să amintim că autorul unui alt ghid afir-

LUDOVIC II ?
LUDOVIC III ?
LUDOVIC IV ?
LUDOVIC V ?
LUDOVIC VI ?
LUDOVIC VII ?
LUDOVIC VIII ?
LUDOVIC IX ?
LUDOVIC X ?
LUDOVIC XI ?
LUDOVIC XII ?
LUDOVIC XIII ?

mă că scriitorul francez n-a făcut decât să reproducă o legendă aflată la fața locului. Dar în Tunisia se mai

menține tenace și o altă legendă, conform căreia Ludovic cel Sfânt n-ar fi murit de ciumă în fața Cartaginei, în timpul ultimei cruciade.

Această ultimă legendă spune că, la propunerea unui sfânt pustnic, un marabut, pe nume Sidi Driff Ludovic cel Sfânt a admis ca pe pretinsul lui pat de moarte să fie înlocuit de un localnic care murea de ciumă și semăna uimitor de bine cu regele Franței. După care, Ludovic s-ar fi dus să-și petreacă în liniște, fericit și cu înțelepciune, zilele într-un sătuc pitit printre flori de iasomie și splendide bougainvillea, în brațele arămii ale unei frumoase maure, superbă sub vălurile ei transparente. Mai mult, Ludovic cel Sfânt ar fi îndrăgit atât de mult frumusețea locurilor și a musulmanei, încât i-ar fi îmbrățișat credința și ar fi trecut la mahomedanism, adoptând numele de Sidi Bou Said. Surprinzătoare versiune, dar oare acesta să fie adevărul?

Prea aduce cu o poveste din „O mie și una de nopți”!

PRECOCITATE

Lupul cu ochi scăpărători

Pentru a vedea și a fi văzut trebuie să se urce pe un scaunel. Deocamdată nu dirijează binecunoscuta orchestră de muzică de cameră din Tbilisi, ci numai ansamblul „Ritm” al grădiniței pe care o frecventează. Dar prin simțul lui muzical și prin dăruirea cu care practică această artă este de pe acum un mare muzician.

Ca toți copiii din Gruzia, Koba Mergșvili a făcut cunoștință cu muzica pe când era de-o șchioapă. Abia implinise trei ani că și începuse să cînte cu mama lui melodii pe două voci. Iar când a fost înființată orchestra „Ritm”, s-a grăbit să facă parte din ea împreună cu xilofonul pe care-l îndrăgea. Scurtă vreme după aceea a ajuns dirijorul ansamblului. Pe atunci îl mai ducea mama la grădiniță. Dealtfel avea nevoie de dînsa și pentru ca să-i transpună pe

La pupitrul

portativ cîntecele pe care le compunea, căci el nu cunoștea notele.

Anul acesta, în februarie, Koba a implinit șase ani și în același timp și-a încheiat prima lucrare de anvergură, opera „Scufița Roșie”. A creat-o pentru tovarășii lui de joacă care vor interpreta diversele-i roluri. Pentru el și-a rezervat rolul Lupului, deoarece, după cum socotește, acesta trebuie neapărat să aibă ochi negri și scăpărători.

PE MARE ȘI PE FLUVII

Vint bun din pupa!

De treisprezece ani, la Zaporojie, în Ucraina, există o flotilă de „Tineri marinari”. Mii de băieți și fete au făcut de-atunci parte din „efectivul” ei. Între timp flotile similare au fost înființate și la Nikolaev, Cherson, Odessa, Jdanov și alte porturi maritime și fluviale ale Ucrainei.

Aceste flotile sînt alcătuite din elevi

... varia ...
... a varia varia va ...
... varia varia varia v ...
... varia varia varia varia v ...
... varia varia varia varia v ...
... varia varia varia varia v ...
... varia varia varia varia v ...

între 12 și 14 ani. În cursul lunilor de iarnă, de două-trei ori pe săptămână, ei învață teoretic secretele navigației.

O tînră (și apreciată) semnalatoare...

mare și pe Nipru, deprind metode de orientare și cunoștințe de radio-comunicații. Iar vara, la bordul unor ambarcațiuni cu pinze sau cu visle, își fac ucenicia pe apă.

După un an, dau un examen pentru dobîndirea insignei de „Tineră marină”. Iar după alt an sînt apti să conducă șalupe, sînt mecanici sau operatori-radio pricepuți. Cei care o doresc, au posibilitatea să-și completeze, în continuare cunoștințele la bordul a trei motorave puse la dispoziția lor. Încît nu e de mirare că, după terminarea școlii medii, mulți dintre membrii acestor flotile devin studenți ai unor institute de învățămînt superior pentru pregătirea de cadre navale.

Dar principalul scop al flotilelor de „Tineri marinari” este mai cu seamă acela de a face educația voinței, curajului, de a-i deprinde pe tineri cu viața în colectiv și cu dragostea de muncă.

CALEIDOSCOP

O băutură pentru șoferii de taxi

Șoferii de taxi din Jena (R.D.G.) au tot timpul la ei un termos pe care îl primesc, la începutul schimbului, de la dispecerul de serviciu. În termos se află o băutură preparată, după o rețetă medicală, pe bază de vitamine și cicoare. Pînă a se prepara noua băutură, șoferii beau zilnic cafea ca să-și țină treji. Dar, consumată sistematic, cofeina, nu este, se știe, chiar inofensivă. Noua băutură tonifiantă conține o cantitate infinit mai mică de cofeină și are, în plus, o bună doză de vitamine și cicoare. Acest amestec are efecte pozitive asupra organismului și urmează a fi recomandat și metalurgistilor care lucrează la temperaturi foarte mari.

Un nume de prestigiu în industria metalurgică: COMBINATUL SIDERURGIC HUNEDOARA

Siderurgia hunedoreană produce astăzi o largă gamă de oțeluri speciale, care în trecut erau importate din străinătate. Fostele uzine de fier din Hunedoara, care cu decenii în urmă jucau un rol modest în viața economică a țării, s-au transformat într-un timp foarte scurt într-o puternică unitate specializată în producția de oțeluri superioare, fiind astăzi unul dintre cele mai mari și mai importante combinate siderurgice ale României — puternică bază pentru industrializarea socialistă a țării.

În afară de furnale, oțelării și laminare — toate realizate la parametri înalți de mecanizare și automatizare — Combinatul siderurgic din Hunedoara mai dispune astăzi și de alte numeroase unități, cum sînt cele de fabricare a cocsului, de aglomerare a mine-reului, de prelucrare a unor deșeuri industriale, de unități producătoare de energie electrică etc., ceea ce îi conferă un real caracter de complex al industriei siderurgice.

Acordînd o atenție și mai mare diversificării producției de laminate, siderurgiștii hunedoreni își propun anul acesta o serie de obiective foarte importante, cum a reieșit și din chemarea lor adresată la începutul cîincinalului către colectivele de muncă din întreprinderile siderurgice și întreprinderile consumatoare de metal din țară. Ei acordă o deosebită atenție producerii de oțeluri înalt aliate, refractare și inoxidabile destinate fabricării utilajelor chimice, energetice, mașinilor, autoturismelor și autocamioanelor.

Ponderea oțelurilor cu proprietăți superioare ca: oțel carbon de calitate și oțel slab aliat trebuie să atingă, în 1973, 50% din totalul producției de oțel a combinatului.

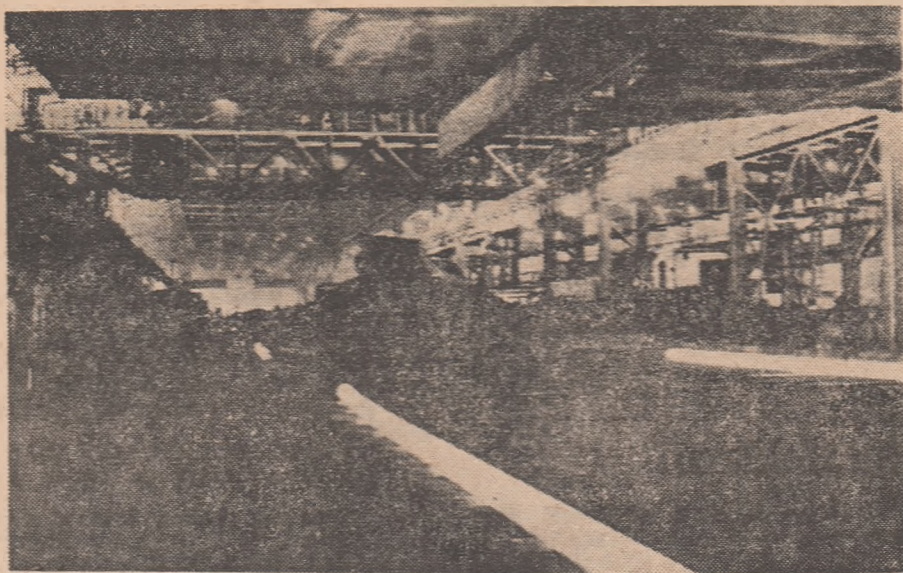
Printre alte măsuri se remarcă preocuparea pentru creșterea producției de laminate de calitate superioară — cu 15% mai mult decît în 1971 — rezultat care va fi dobîndit prin utilizarea de procedee tehnologice moderne de finisare, prin frezare, flamare, polirizare și cojire.

În privința reducerii consumurilor de metal, siderurgiștii hunedoreni au obținut, la livrarea profilurilor laminate, produse cu o limită ridicată de rezistență la curgerea garantată, reducînd și prin aceasta consumul de metal cu circa 10%. Ei au extins, și au și în continuare această preocupare, laminarea și livrarea profilurilor de oțel slab aliat din clasa de rezistență 52 kg f/mm pătrat, realizînd o creștere de peste 40% a valorii caracteristicilor metalului.

Printre realizările importante ale combinatului trebuie remarcată apoi

preocuparea pentru diminuarea pierderilor irecuperabile de metal, ca urmare a acțiunii corosive a atmosferei, precum și reducerea cheltuielilor de protecție a suprafețelor de contact metal-metal. Acest lucru se realizează începînd din 1972, prin livrarea și asimilarea de profiluri de oțel cu rezistență sporită la coroziunea atmosferică și cu caracteristici mecanice superioare. În anul 1973, se vor lămina

în concepție proprie circa 4000 tone. Referindu-ne la reducerea consumu-

rilor de metal în construcții, putem arăta că se vor satisface în întregime cerințele de metal ale beneficiarilor cu oțel de categoriile a II-a și a III-a de rezistență. În felul acesta se vor realiza economii de pînă la 40%. Putem adăuga că livrările de oțel au crescut cu peste 14% față de 1971, iar cele de oțel carbon de clasa a II-a vor crește cu 35,7%. În acest scop se întreprind diverse acțiuni pentru promovarea și stimularea creșterii cererilor de metal ale beneficiarilor pentru mărci de oțeluri slab aliate, cu rezistențe sporite, în vederea reducerii greutateii instalațiilor, realizîndu-se astfel o economie de metal de peste 25%.

Dintre multiplele preocupări ale siderurgiștilor hunedoreni trebuie să semnalăm apoi atenția sporită acordată cunoașterii exacte a cererilor de metal din partea beneficiarilor, atît a cererilor curente, cit și a celor de perspectivă, urmărindu-se comportarea metalului chiar la beneficiari, în vederea studierii posibilităților de a se satisface parametrii lui calitativi și sortimentali, spre a se putea face livrări de laminate la lungimi fixe și într-o gamă sortimentală cit mai variată.

Diversificarea producției de oțeluri poate fi elocvent ilustrată prin cîteva exemple semnificative care privesc creșterea producției diferitelor sorti-

mente în cursul acestui an. La oțelurile înalt aliate și inoxidabile producția va crește cu 143%; la oțelurile pentru autocamioane cu 312%; la țevile pentru cazane cu 32% etc.

În același timp se pot aminti și unele realizări obținute în cadrul combinatului prin valorificarea resurselor interne existente, fapt care a contribuit la creșterea de posibilități sporite pentru diversificarea producției siderurgice. Cităm astfel: asimilarea unor piese de schimb necesare diferitelor utilaje, în valoare de peste 10 milioane lei; realizarea de dispozitive și instalații prin autodotare tot în valoare de 10 milioane lei; introducerea tracțiunii Diesel în incinta combinatului în proporție de circa 68% ș.a.

De remarcă că în afară de creșterile cantitative și sortimentale, s-au înre-

gistrat și foarte mari creșteri calitative ale metalului produs la Hunedoara; a sporit mult ponderea oțelurilor electrice, a oțelurilor speciale, a fontei pentru turnătorii etc., ca urmare a creș-

terii continue a cerințelor industriei constructoare de mașini.

Munca pentru îndeplinirea prevederilor Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale ale P.C.R. va duce, la dezvoltarea în continuare a siderurgiei hunedorene, la creșterea rolului său în dezvoltarea economică a țării, la o tot mai bună apreciere a produselor ei peste hotare, unde și acum, dealtfel, siderurgia hunedoreană se afirmă ca un nume de mare prestigiu pe multe meridiane ale pămîntului.

Reportaj de:
Eugen Givulescu

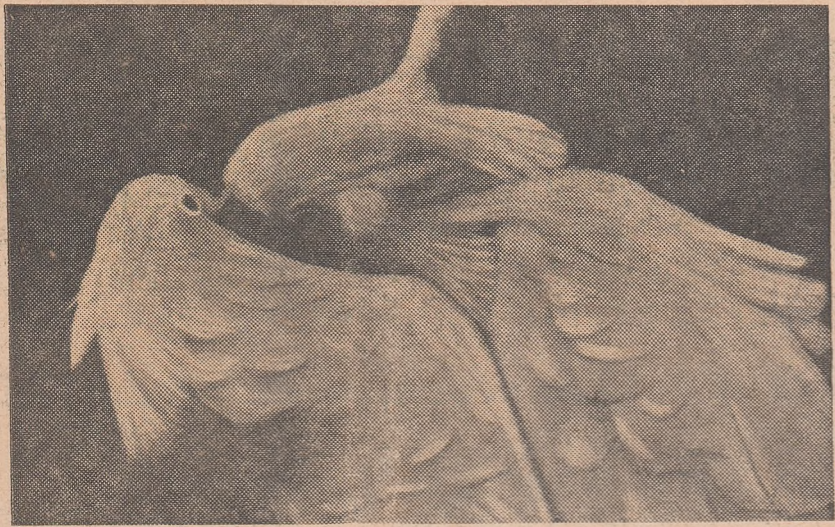
Combinatul siderurgic Hunedoara

produce și livrează pentru beneficiarii interni și externi:

- țagle pentru țevi din oțel aliat și carbon;
- profiluri grele din oțel aliat și carbon la diferite dimensiuni rotunde și profiluri fasonate;
- oțeluri destinate fabricării rulmenților;
- oțel pentru fabricarea sabelor cu role pentru foraje;
- oțel pentru fabricarea osiilor de vagoane;
- oțeluri pentru piese de autocamioane și tractoare;
- oțeluri de linie fină și mijlocie pentru fabricarea șuruburilor;
- profiluri mijlocii și ușoare pentru construcțiile de mașini;
- oțel beton neted și P.C. pentru construcții;

În afara producției de bază, secțiile combinatului mai livrează o serie de produse auxiliare și chimice, cum ar fi:

- fontă pentru turnătorii;
- tuburi din fontă pentru construcții;
- benzen;
- toluen;
- ape amoniacale;
- sulf și sulfat de amoniu ca îngrășăminte chimice pentru agricultură;
- naftalină, smoală și altele.

— Vreau să-ți spun ceva...

FESTIVALUL — IN GLUMĂ

Ce i-aș cere lui Mefisto

Zilele astea îmi tot spuneam că dacă Mefisto mi-ar ieși înaintea și mi-ar cere să-i vînd sufletul, m-aș gândi serios la propunerea lui.

Vă întrebați, poate, ce mi-ar oferi el în schimbul sufletului meu? Casă? Am. Cu tot confortul. Mașină? Am. De ultimul tip. O soție frumoasă? Am. Blondă cu ochii negri. Incit...

— Monseur — i-aș spune. Monsieur! Ce-mi vii cu oferte de astea fumate! Uită-te în jur, nu vezi că pretențiile au crescut?

— Văd, cum să nu văd! — mi-ar replica desigur Mefisto. Afacerile au

s-o nimeri. Vezi, așa sînt oamenii: le întinzi o gheară și ei îți apucă toată laba!

Iuri Sokolov

Auzi, ajutor...

Zilele trecute tocmai treceam pe lângă gară. În fața mea o fată simpatică abia ducea un geamantan imens. M-am apropiat de ea și m-am oferit, amabil, s-o ajut. S-a cam fisticit, însă apoi mi-a întins geamantanul.

— Dar n-am bani, mi-a spus.
— Nici nu-i nevoie de bani.
— Și sînt măritată, a adăugat.
— Dar nu vreau să mă însor cu dumneata.

După care am mai făcut cîțiva pași.
— Și stau cu mai mulți vecini în apartament, a adăugat deodată fata, alarmată, și m-a privit iscoditor.

Am coborît privirea rușinat.
— A, uite și un milițian... m-a informat ea înviorată deodată.
— Să fie sănătos...

— Atunci de ce mi-ai dus geamantanul?

— Am vrut să te ajut.
— Auzi, ajutor... Pleacă de-aici! s-a înviorat fata. Mă descurc eu și singură, fără ajutoare.

Apoi mi-a smuls geamantanul și s-a depărtat grăbită.

Intelectuali

Îl aveam în vizită pe Grușin care perora despre opera lui Antonioni.

Deodată, soția mi-a spus pe un ton profund:

Început să-mi meargă tot mai prost. A dracului treabă! Sînt tot timpul într-o tensiune infernală!

— Te compătimesc. Și aș vrea din tot sufletul să te ajut.

— Aha — ar tresări Mefisto. Și care sînt condițiile dumitale?

— Festivalul. Tu comprends?

— Nu prea.

— Cum să fac să văd și eu filmele alea străine prezentate în cadrul Festivalului? Ei?

— ???

— Două abonamente la cinematograful „Rossia” — și ai sufletul meu!

— Ha-ha-ha-ha! ar hohoti Mefisto.

— Ce „ha-ha-ha-ha”? Ce, acum o faci și pe Șaliapin? Bine, mai adaug și o sticlă de coniac armenesc.

— Tinere domn, ce Dumn... pardon!

În primul rînd nu beau, sufăr de ficat. În al doilea rînd, două abonamente pentru un suflet — ai vrea. Nu numai că nu mi s-ar mai da prima, dar m-ar trimite și la mama dracului!

— Țin să-ți atrag atenția că am studii superioare — l-aș informa eu.

— Păi, nici nu mai lucrez decît cu titrați. Trăim alte vremuri, cum remarci chiar dumneata. La festivalul trecut am tratat numai cu candidați și doctori în știință. Totuși, fiindcă îmi ești simpatic, facem așa: un abonament la balcon pentru dumneata, iar pe soție o introduc „pe blat”, să stea pe trepte, pe un ziar.

— Perfect! Dar la ce filme?

— Asta-i culmea! Acum mai pui și condiții! Ce s-o nimeri, domnule, ce

— Și totuși, Grușin, ești existențialist.

Profund jignit, i-am replicat:

— Și tu homozigotă.
— Ești de-a dreptul interferon.
— Și tu sindactilie.

Grușin s-a făcut verde la față și a plecat repede.

— Să știe că și noi sîntem intelectuali, a remarcat soția cu vădită satisfacție în glas.

Lev Korsunski

Mai bine mai tîrziu

Stepan Semionovici, șeful nostru, m-a muștrat sever ieri în ședință. Pentru neglijență. Dar pe nedrept, absolut pe nedrept. După care a strănutat. Eu m-am întrebant: „Să-i spun „sănătate!” sau nu? Dacă-i spun o să creadă că vreau să-l linguesc. Dacă nu-i spun, o să creadă că-i port ranchiună. Poate că de asta a și strănutat, ca să vadă cum reacționez.”

Toată noaptea am fost muncit de gîndul asta. Dimineața, însă, m-am hotărît. Am intrat în biroul șefului și i-am spus rîspicat:

— Sănătate, Stepan Semionovici!

(După „Literaturnaia Rossia“)

Desen de Igor Vorobiov

Aștept!

În biroul directorului autobazei a intrat un tînar lat în umeri și cu o servietă mare în mînă.

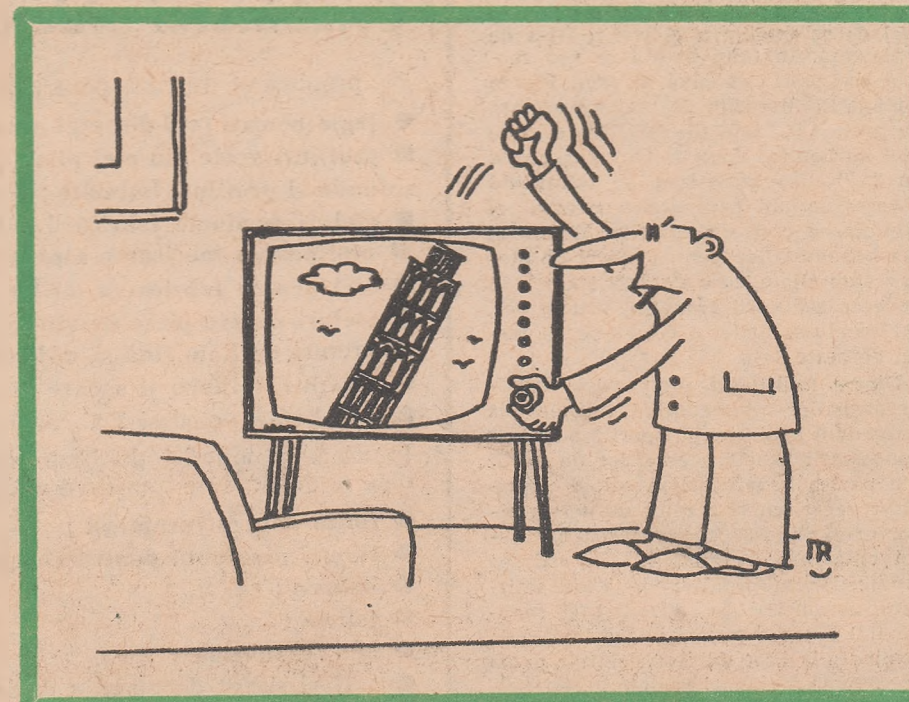
— Scuzați pentru deranj. Am venit pentru angajare.

Directorul și-a plimbat o privire indiferentă pe fața vizitatorului și, după ce a închis obosit ochii, a întrebant:

— Inginer? N-avem nevoie. Avem destul.

— Nu sînt inginer, sînt șofer. Poftiți permisul de conducere și cartea de muncă.

Directorul s-a înviorat brusc și și-a pus ochelarii. În timp ce cu dreapta lua actele tînarului, cu stînga a apăsat pe butonul soneriei.

• umor •
Or umor umor u,
r umor umor umor u,
umor umor umor umoi,
ior umor umor umor u,
umor umor umor umor u,
nor umor umor umor um,
r umor umor umor umor u,
mor umor umor umor umu

— Luați loc, vă rog, și-a poftit el vizitatorul, arătîndu-i scaunul. După care a întors capul spre secretara care se ivise în pragul ușii:

— Dusia, dă-ne ceva de băut.

Dusia a adus, pe o tavă mică, două pahare cu cafea fîrpată, ne-a zîmbit dulce și a ieșit. Directorul a cercetat atent actele, apoi i-a întins tînarului o coală albă.

— Faci o cerere și întocmim imediat formele de angajare. De mîine începi munca.

— Nu vă supărați, a observat însă tînarul dînd de o parte oala și bătînd darabana pe masă. Înainte de angajare aș vrea să-mi răspundeți la niște întrebări.

— Te rog.

— Pe ce mașină am să lucrez? Și ce salariu am să capăt?

Directorul a privit puțin întristat pe fereastră unde zăceau șiruri de mașini fără șofer și a răspuns:

— Pe un „ZIL-130” nou-nouț. Iar salariul e de 130 de ruble.

— Doar nu sînt inginer...

— Circa 160...

— Aș vrea să mă însor.

— 180 și un apartament cu două camere.

— Asta mai pare discuție între bărbați. Daa... și acum fiți amabil și arătați-mi actele dv.

Directorul a scos grăbit din sertarul biroului un dosar cu acte și l-a întins tînarului. Acesta a cercetat atent fiecare carnețel, apoi a pus dosarul pe masă.

— Pare să fie în regulă. Aveți însă un stagiu destul de mic în munca de conducere... Și a privit bănuitor nasul cam roșu al directorului:

— Scuzați, nu cumva vă place votca?

Directorul a roșit intens și a mormăit:

— Nu, vai de mine! Ce-ți trece prin minte? Numai la sărbători... La serviciu niciodată.

Șoferul s-a ridicat, și-a tras actele de sub mîna directorului, le-a vîrît în servietă și a pus pe masă o carte de vizită cu chenar aurit:

— Adresa mea. Mîine, pînă la ora 16,00, vă rog să-mi trimiteți prin curier caracterizările dv. din toate celelalte locuri de muncă. Apoi rezolvăm noi problema. Doar o să lucrăm împreună, nu? Sănătate. Aștept.

N. Seletki

Pe unde scurte

Cînd băiatul s-a întors de la examen, mama l-a întrebant:

— Ce impresie ți-a făcut profesorul care te-a examinat?

— Pare să fie un tip foarte bisericos.

De cîte ori răspundeam la o întrebare, el ridica ochii la cer și exclama: „Doamne, Dumnezeule! Doamne, Dumnezeule!”

În timp ce-și consulta pacienții, un medic vorbea mereu la plural.

— Da, ne doare stomacul, strănutam și, în general, ne simțim rău. Ce ne facem?

— Eu zic să mergem împreună la alt doctor, i-a sugerat într-o zi un bolnav.

— Aici, în camera asta, a stat un chimist. Zile întregi ședea aici, la masa asta, și făcea tot felul de experiențe.

— A-a! Probabil că pata de pe tavan e tot rezultatul unei experiențe.

— Nu. E chiar chimistul.

(După „Krokodil“)